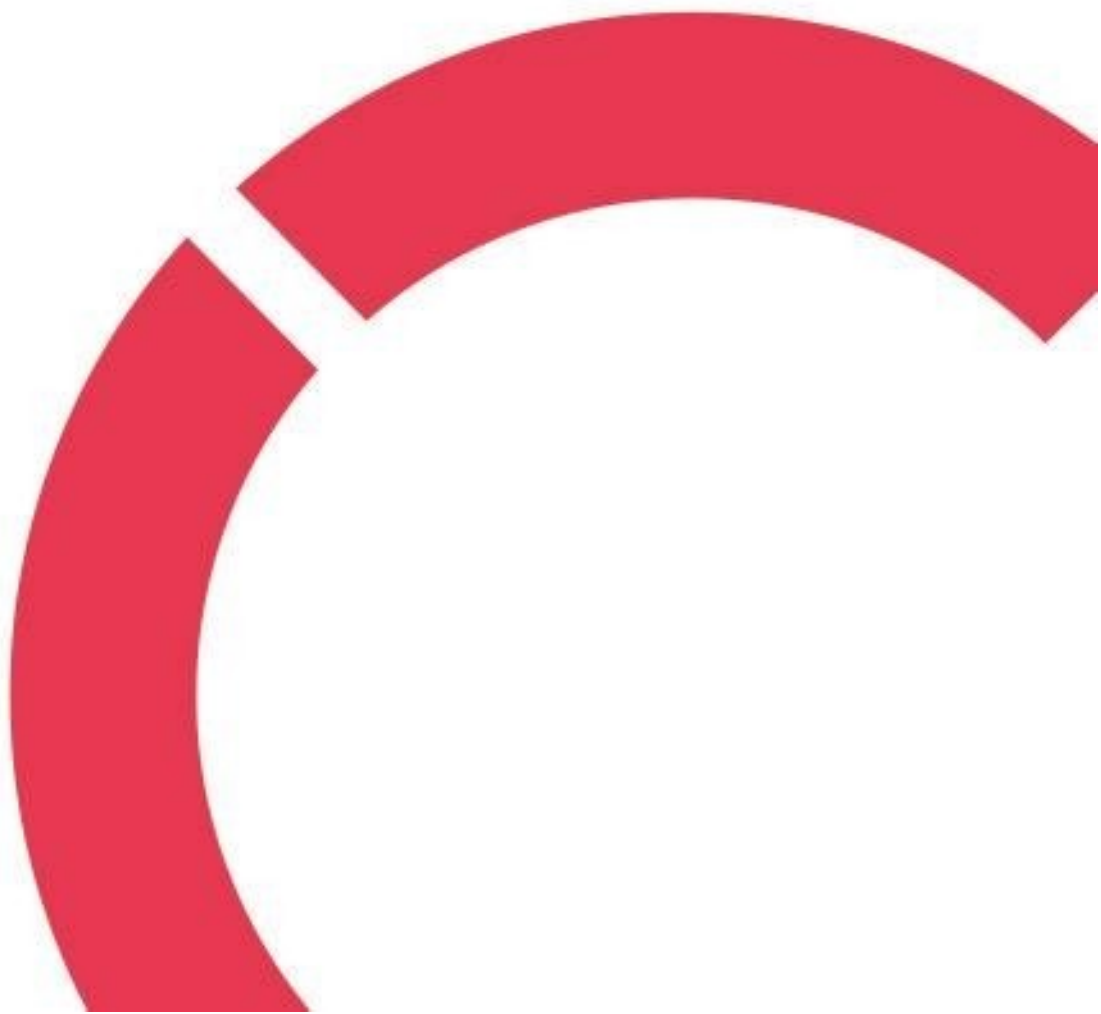

Joonatan Alatalo

KÄTTÄ PIDEMPÄÄ KOULUKURAATTOREILLE

Perehdytysopas koulun sosiaalityöhön

**Opinnäytetyö
CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaalialan koulutus
Syyskuu 2023**

Centria-ammattikorkeakoulu	Aika syyskuu 2023	Tekijä/tekijät Joonatan Alatalo
Koulutus Sosionomi		☒ AMK ☐ YAMK
Työn nimi KÄTTÄ PIDEMPÄÄ KOULUKURAATTOREILLE. Perehdytysopas koulun sosiaalityöhön		
Työn ohjaaja Tarja Mäkitalo		Sivumäärä 32 + 26
Työelämäohjaaja Pamela Rintala		
<p>Tämä toiminnallinen opinnäytetyö oli projektimuotoinen kehittämistyö. Työn tilaajana toimi Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen perhepalveluiden opiskeluhuollon yksikkö. Opinnäytetyön tavoitteena oli luoda koulukuraattoreiden työhön perehdyttämistä helpottava konkreettinen opas. Työn tarkoituksena oli kehittää Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen koulukuraattoreiden perehdyttämistä.</p> <p>Opinnäytetyön tuotoksena syntyi koulukuraattoreiden perehdytyksen tueksi tarkoitettu opas, joka on tarkoitettu ammattilaisten käyttöön helpottamaan uuden työn haltuun ottamista. Oppaassa on esitelty koulukuraattoreiden keskeisiä työtehtäviä, yhteistyöverkostoja, koulukuraattoreiden työtä ohjaavia lakeja sekä muutamia käytännön vinkkejä.</p> <p>Tämän toiminnallisen opinnäytetyön aineisto kerättiin haastattelemalla kuutta Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen koulukuraattoria. Haastatteluilla selvitettiin työkentällä toimivilta ammattilaisilta heidän näkemyksensä siitä, mitkä ovat koulukuraattoreiden työn päätehtävät, verkostot, joissa he toimivat, sekä minkälaisia työotteita tai -menetelmiä he työssään käyttävät. Tarve opinnäytetyön aiheelle nousi koulukuraattoreiden työkentältä.</p>		
Asiasanat Koulukuraattori, koulun sosiaalityö, opiskeluhoito, perehdytys		

ABSTRACT

Centria University of Applied Sciences	Date September 2023	Author Joonatan Alatalo
Degree programme Degree program in Social Work Bachelor of Social Services		
Name of thesis KÄTTÄ PIDEMPÄÄ – An orientation guide for school’s social workers		
Centria supervisor Tarja Mäkitalo	Pages 32 + 26	
Instructor representing commissioning institution or company Pamela Rintala		
<p>This functional thesis was a development project. The work was commissioned by the well-being services county of Southern-Ostrobothnia. The aim of this thesis was to create an orientation guide for school social workers. The purpose of this thesis was to develop the orientation process in the well-being services county.</p> <p>The result of the thesis was an orientation guide to support the orientation process of school social workers designed to help professionals take on a new job. The guide presents the key tasks of school social workers, cooperation networks, the laws governing the work of school social workers and some practical tips.</p> <p>The material for this functional thesis was collected by interviewing six school social workers in the well-being services county of Southern-Ostrobothnia. Interviews with professionals were used to find out their views on the main tasks of school social workers, the networks in which they work and the working methods they use. The need for a thesis topic arose from the work field of school social workers.</p>		
Key words Orientation, School social work, student welfare services		

KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELY

Koulukuraattori

Koulukuraattorit ovat koulussa toimivia sosiaalialan asiantuntijoita, joiden työtä ohjaa sosiaalialan ammattieettiset periaatteet. Kuraattorin kompetenssit tulevat sosiaalityön ja sosionomin koulutuksesta saadusta sosiaalialan tietotaidosta (Ristimäki 2018). Käytän opinnäytetyössäni koulukuraattorista myös termiä kuraattori

Perehdytysopas

Perehdytys tarkoittaa sitä, että uudelle työntekijälle annetaan tiedot ja taidot suoriutua työtehtävistään sekä sopeutumisesta uuteen työyhteisöön (Eklund 2018, 25–26). Opas on määritelty kielitoimiston verkkosivustolla seuraavasti: *Ohjaaja, neuvoja tai perehdyttäjä* (Kielitoimiston sanakirja). Käytän opinnäytetyössäni perehdytysoppaasta myös termiä opas.

**TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELY
SISÄLLYS**

1 JOHDANTO	1
2 KEHITTÄMISTYÖN LÄHTÖKOHDAT	3
3 KOULUN SOSIAALITYÖ	5
3.1 Ennaltaehkäisevä lastensuojelutyö koulussa	6
3.2 Opiskeluhoolto	6
3.3 Yhteisöllinen opiskeluhoolto	8
3.4 Yksilöllinen opiskeluhoolto.....	9
3.5 Koulukuraattorin työ.....	10
4 TYÖHÖN PEREHDYTTÄMINEN	14
4.1 Perehdytyksen tavoitteet ja tarkoitus	15
4.2 Onnistunut perehdytysprosessi	16
5 KEHITTÄMISTYÖN PROSESSIKUVAUS	18
5.1 Suunnitteluprosessi	19
5.2 Tiedonhankinta	20
5.3 Perehdytysoppaan koonti	22
5.4 Perehdytysoppaan pilotointi.....	23
5.5 Palaute oppaasta	24
6 ARVIOINTI JA POHDINTA	26
7 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET	28
LÄHTEET	31
LIITTEET	
KUVIOT	
KUVIO 1. Opiskeluhoollon kokonaisuus	7
KUVIO 2. Perehdytysprosessin kaavio.....	18
KUVIO 3. Kehittämistyön prosessikaavio... ..	20

1 JOHDANTO

Olen toiminut koulukuraattorin sijaisena tammikuusta 2022 asti. Huomasin työn moninaisuuden ja haastavuuden jo aikaisessa vaiheessa, ja tästä syntyi kipinä koota tuleville koulukuraattoreille niin sanotusti ”kättä pidempää” perehdytysoppaan muodossa, johon aloitteleva kuraattori voisi turvautua tiukan paikan tullen. Opas toimisi ikään kuin koulukuraattoreiden työn ja käytänteiden muistilistana, ja se olisi helposti saatavilla Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen koulukuraattoreiden työtietokoneilla.

Toiminnallinen opinnäytetyö oli projektimuotoinen kehittämistyö, jonka tuotoksena syntyi perehdytysopas työssään aloittaville koulukuraattoreille. Tarkempina kohderyhmänä olivat perusopetuksen koulukuraattorit. Opinnäytetyön tilaajana toimi Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue, tarkemmin perheidenpalveluiden alaisuudessa toimiva opiskeluhuollon yksikkö. Tavoitteena oli luoda käytännönläheinen koulukuraattoreiden työhön perehdytystä helpottava opas, joka toimisi myös uuden työn haltuun ottamista helpottavana muistilistana ja johon voisi palata, silloin kun tarve sitä vaatisi. Työn tarkoituksena oli kehittää Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen koulukuraattoreiden perehdytysprosessia.

Tarve koulukuraattoreiden perehdytysoppaan luomiseen tuli työelämästä. Koulukuraattorit siirtyivät kuntien sivistystoimen alaisuudesta hyvinvointialueiden alaisuuteen tammikuussa 2023, eikä heillä ollut vielä valmista pakettia kuraattoreiden perehdytystä ajatellen. Ehdotin organisaatiolle yhteistyötä perehdytysoppaan muodossa ja he kiinnostuivat aiheestani. Näin ryhdyin toteuttamaan perehdytysopasprojektia yhdessä alueeni kuraattoritiimin kanssa. Halusin tuottaa työtään aloitteleville koulukuraattoreille jotain konkreettista apua. Kuraattoreille ei ole tarjolla koulutusta, joka keskittyisi yksinomaan kuraattorin työhön. Tästä syystä koulukuraattorin työ on luonteeltaan sellaista, että se opitaan monesti työn teon lomassa. Asiasta on itselläni myös omakohtaista kokemusta, ja tämä toimi myös motivaattorina ä toteuttamaan tätä projektia.

Tiedonlähteinä opinnäytetyössä käytettiin paitsi sosiaalialan kirjallisuutta, myös kentällä toimivia kuraattoreita. Opinnäytetyötä varten haastateltiin kuutta Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueella toimivaa kuraattoria. Kävimme myös ryhmäkeskusteluja koulukuraattorin työnkuvasta yhdessä koulukuraattoritiimin kanssa, ja niissä tarkoituksena oli syventää ymmärrystä koulukuraattoreiden moninaisesta ja vaativasta työnkuvasta. Opinnäytetyön aihe rajattiin koskemaan ainoastaan perusopetuksen koulukuraattoreiden toimenkuvaa ja toimintaympäristöä, jottei siitä tulisi liian laaja.

2 KEHITTÄMISTYÖN LÄHTÖKOHDAT

Tämä toiminnallinen opinnäytetyö oli projektimuotoinen kehittäminen, jonka tavoitteena oli luoda perehdytyksen tukena toimiva opas uusille koulukuraattoreille. Opinnäytetyöni tilaajana oli Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen perhepalveluiden opiskeluhuollon yksikkö. Vilkan (Vilka & Airaksinen 2004, 9) mukaan toiminnallisen opinnäytetyön tulisi olla lähtöisin työelämästä ja sen tavoitteena on tuottaa jotain uutta, esimerkiksi ohjeistus, perehdytysopas tai jokin tapahtuma. Toiminnallisessa opinnäytetyössä on tärkeää yhdistää käytännön toteutus sekä siitä raportointi tutkimusviestinnän keinoin.

Toiminnallisessa opinnäytetyössä ei ole tarkoituksenmukaista käyttää koko alan teoriaa, vaan rajata teoria keskeisten käsitteiden mukaan. Opinnäytetyön tekijän on kyettävä yhdistämään teoreettinen tieto käytäntöön ja perustelemaan opinnäytetyön tietoperustan valinnat raportissaan. (Vilka & Airaksinen 2004, 41–43.) Myös toiminnallisesta opinnäytetyöstä kirjoitetaan tuotoksen lisäksi opinnäytetyöraportti, jossa tekijä kertoo miksi, miten ja mitä on tehty, avaa tekoprosessiaan sekä arvioi tuotostaan. (Vilka & Airaksinen 2004, 65.)

Aineistonkeruumenetelminä olivat puolistrukturoitu haastattelu sekä ryhmäkeskustelut kuraattoriimme kesken. Puolistrukturoitu haastattelu on strukturoidun ja avoimen haastattelun välimaastosta. Täysin strukturoitu haastattelu on täysin ennalta määriteltä ja kontrolloitu, kun taas avoin haastattelu on vapaata keskustelua aiheesta toiseen rönsyillä (Hirsjärvi, S. Remes, P. & Sajavaara, P. 2009, 208–209). Puolistrukturoidussa haastattelussa on ennalta määritellyt kysymykset, mutta ei valmiiksi valittavia vastauksia, vaan haastateltava saa vapaammin vastata kysymyksiin (Näpärä 2017). Haastattelu oli hyvä keino kerätä empiiristä tietoa työkentältä, työn varsinaisilta tekijöiltä, mikä taas palveli opinnäytetyön tavoitetta, joka oli koota käytännönläheinen perehdytyksen tueksi tarkoitettu opas kentällä toimiville koulukuraattoreille.

Analysoin haastattelut (LIITE 1) sisällönanalyysiä käyttäen. Sisällönanalyysiä käytetään usein laadullista tutkimusta tehdessä. Sen tarkoituksena on löytää aineistosta esille nousevat yhtäläisyydet ja eroavaisuudet sekä tuottaa asia tiivistetysti ja yleistävästi ilman tekstin informaatioarvon menetyksiä (Leinonen 2018). Toiminnallisessa opinnäytetyössä aineiston tarkka analysoiminen ei ole yhtä merkittävässä roolissa kuin tutkimuksellisissa opinnäytetyöissä (Vilka & Airaksinen 2004, 57–58).

Tavoitteenani opinnäytetyössä oli tuottaa konkreettinen, koulukuraattorin työhön perehdyttämistä helpottava tuotos, perehdytysopas (LIITE 2), joka auttaa aloittelevia kuraattoreita ottamaan työnsä haltuun. Työn tarkoituksena oli kehittää Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen kuraattoreiden perehdyttämisprosessia. Opinnäytetyö oli työelämälähtöinen ja vastasi työelämän tarpeisiin. Oppaan laadullisiksi kriteereiksi valittiin selkeys, ytimekkyys sekä käytännöllisyys.

Halusin selvittää työkentällä toimivien kuraattoreiden näkemyksiä kuraattoreiden päätehtävistä ja työmenetelmistä ja mitä heidän käsityksensä mukaan uuden työntekijän perehdytyksessä pitäisi ensisijaisesti huomioida.

3 KOULUN SOSIAALITYÖ

Koulukuraattori on kouluissa työskentelevä sosiaalialan asiantuntija (Ristimäki 2018). Kuraattorilla on monia rooleja ja rooli on monesti erilainen eri kouluyhteisöissä. Yhdellä kuraattorilla voi olla seitsemän eri koulua tai oppilaitosta ja jokaisessa koulussa on oma toimintakulttuurinsa. Kuraattorilla voi olla myös hieman erilainen rooli jokaisessa seitsemässä työyhteisössä.

Aila Wallinin (2011) mukaan koulun sosiaalityön ydin voidaan määritellä sen kulmakivien mukaan. Wallin mainitsee koulun sosiaalityön kolmeksi kulmakiveksi: lainsäädännön, sosiaalityön teorian ja ammatillisen tradition. Koulusosiaalityö perustuu ammatilliseen ytimeen, sosiaalialan arvoihin ja tavoitteisiin, joissa lainsäädäntö toimii kehyksenä (Wallin 2011, 85–86). Koulun sosiaalityön asiantuntijana kouluissa toimii koulukuraattori. Koulun sosiaalityön tarkoituksena on edistää opiskelijoiden sosiaalista kasvua, arjen sujumista, toimintakykyä ja vuorovaikutussuhteita koulumaailmassa (Gråsten-Salonen & Mehtiö 2017, 362). Sosiaalityön voidaan ajatella olevan eräänlainen interventio eli väliintulo yksilön ja sen ympäristön välisessä häiriötilanteessa, ja sen tarkoituksena vaikuttaa yksilön sosiaalisiin toimintaedellytyksiin (Wallin 2011, 88).

Suomessa on tehty sosiaalityötä kouluissa jo vuosikymmeniä. Erityisesti kuraattorityötä on kehitetty kouluissa 1970-luvulta lähtien, eli samaan aikaan peruskoulu-uudistuksen kanssa. Tällöin alettiin kiinnittämään kouluyhteisössä enemmän huomiota myös lapsen vuorovaikutussuhteisiin sekä terveen kehityksen tukemiseen. (Gråsten-Salonen & Mehtiö 2017, 362.) Silti tänä päivänäkin koulun sosiaalityö on monissa kouluissa melko näkymätöntä, eivätkä kaikki koulun opettajatkaan aina tiedä, mitkä asiat kuuluvat kuraattorin toimenkuvaan tai mitä kuraattori tarkalleen ottaen tekee. Paljon on jo tehty töitä sen eteen, että kuraattorityötä olisi saatu kouluissa näkyvämmäksi ja tutummaksi. On esimerkiksi käyty eri luokissa sekä vanhempainilloissa esittäytymässä ja kertomassa koulun sosiaalityöstä ja on voitu pitää oppitunteja tunne- ja kaveritaidoista, yhteisöllisyydestä ja kiusaamisesta. Se, että kuraattoreilla on saattanut olla yli tuhat oppilasta ja seitsemän eri koulua tehtäväalueenaan, ei varmastikaan ole helpottanut koulun sosiaalityön näkyvämmäksi tekemistä. Tosin vuonna 2014 voimaan tulleen henkilöstömitoituksen myötä (Oppilas- ja opiskeluhuoltolaki 1287/2013) on kuraattoreiden oppilasmääriin tullut enimmäisrajoitus 670 oppilasta per kuraattori. Suomi on pitkien etäisyyksien maa ja maakunnissa voi yhden kuraattorin toimialueeseen kuulua useampi eri

koulu, mikä tekee kouluihin jalkautumisen sekä itsensä näkyväksi ja tutuksi tekemisen melko haasteelliseksi.

3.1 Ennaltaehkäisevä lastensuojelutyö koulussa

Kuntien tehtävänä on järjestää ennaltaehkäisevää lastensuojelua lasten ja nuorten hyvinvoinnin takaamiseksi. Tämän tarkoituksena on turvata ja edistää lapsen kehitystä ja kasvua, mutta myös tukea vanhempia kasvatustyössä. Myös koulujen tarjoama tuki ja erityinen tuki luetaan ennaltaehkäisevän lastensuojelun piiriin, johon myös kuraattoreiden ja opiskelu- huollon tarjoama tuki. (Gråsten-Salonen & Mehtiö 2017, 364.) Ennaltaehkäisevä lastensuojelutyö on yksinkertaisimmillaan avun ja tuen tarjoamista riittävän aikaisin, eli ennakoidaan ja puututaan haasteisiin riittävän aikaisessa vaiheessa. Näin toimimalla voimme ehkäistä ongelmien eska- loitumista (THL 2023a). Koulun sosiaalityön voi ajatella olevan ennaltaehkäisevää lastensuo- jelutyötä. Jos perheellä on haasteita, mutta he eivät ole lastensuojelun asiakkaita, voivat he käyttää ennaltaehkäisevän lastensuojelun palveluita, kuten opiskeluhuollon palveluita (Pölkki 2016, 261—263). Ennaltaehkäisevää lastensuojelua on edesauttaa lapsen kasvun ja kehity- ksen turvaamista sekä hyvinvoinnin edistämistä, mutta se on myös perheen tukemista eri- laisten haasteiden äärellä (Lastensuojelulaki 417/2007 3 a §).

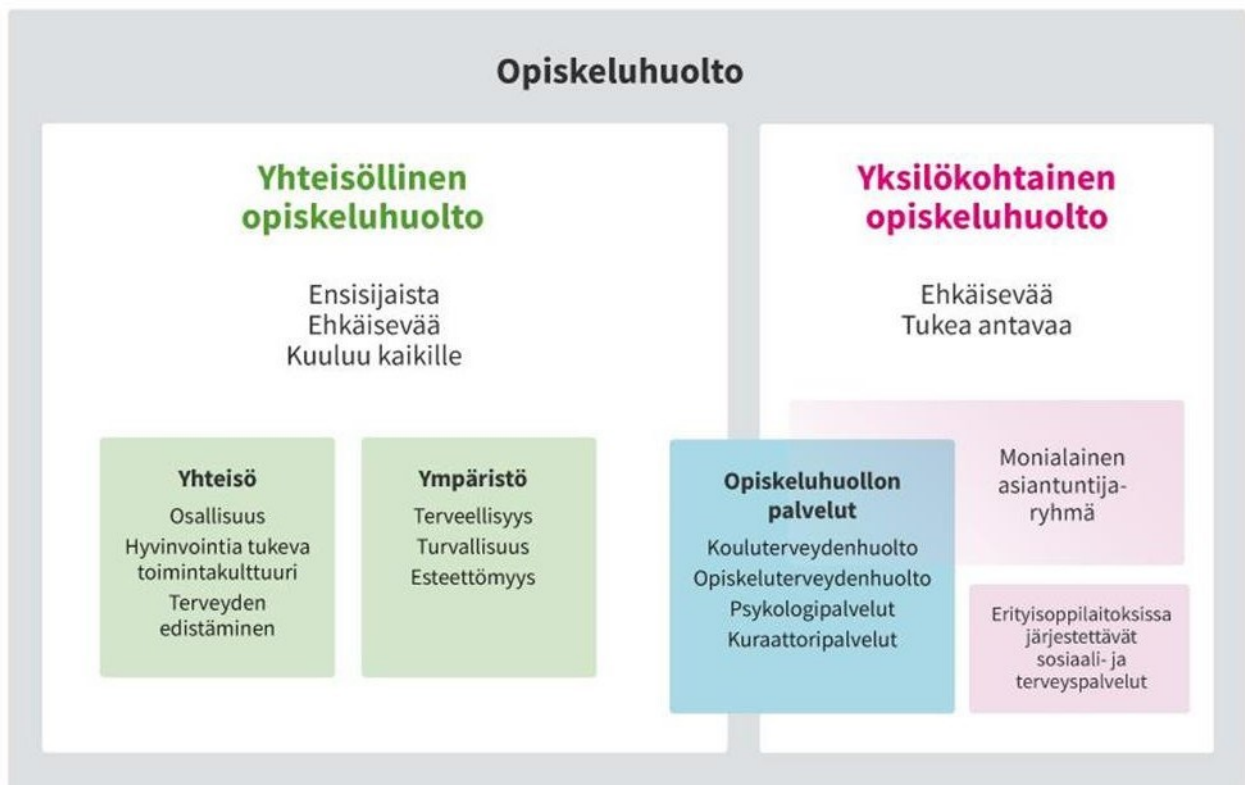
Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen verkkosivuilla kerrotaan kuraattoripalveluluista mm. seu- raavaa: tärkeää on varhainen tuki sekä ongelmien ennaltaehkäisy (Etelä-Pohjanmaan hyvin- vointialue 2023). Työskentelyn ytimessä on luottamuksen rakentaminen, oppilasta arvostava ja kuunteleva vuorovaikutus. Oppilaalla on lakisääteinen oikeus kuraattoripalveluihin. Kuraat- tori työskentelee aina oppilaan, koulun sekä vanhempien kanssa tiiviissä yhteistyössä.

3.2 Opiskeluhuolto

Opiskeluhuollolla tarkoitetaan koulujen ja oppilaitosten tekemää työtä, jolla pyritään edistä- mään oppilaiden psyykkistä, fyysistä sekä sosiaalista hyvinvointia ja jolla edistetään oppilai- den oppimista (oppilas- ja opiskeluhuoltolaki, 16.12.2021/1146, 3 §). Opiskeluhuollon psyko- logi- ja kuraattoripalvelut, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon kouluterveydenhoitajan ja kou-

lulääkärin palvelut ovat lakisääteisiä palveluita, jotka on alueen hyvinvointialueen järjestettävä (Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue 2023), (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 5 §).

Opiskeluhoollon kokonaisuuteen kuuluvat yhteisöllinen ja yksilökohtainen opiskeluhoolto, josta kuva alempana:

KUVIO1. Opiskeluhoollon kokonaisuus (THL 2023)

Opiskeluhoolto on oppilas- ja opiskeluhooltolaissa määritelty seuraavanlaisesti:

Opiskeluhoollolla tarkoitetaan opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa oppilaitosyhteisössä. Opiskeluhoolltoa on sekä perusopetuslaissa tarkoitettu oppilashuolto että lukiolaissa ja ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettu opiskelijahuolto. (Oppilas- ja opiskeluhooltolaki, 16.12.2021/1146, 3 §.)

Kelpoisuudesta toimia koulukuraattorina on määrätty seuraavaa:

Kelpoinen toimimaan kuraattorina on sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain (817/2015) 7 §:ssä tai 8 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkeakoulututkinnon suorittanut henkilö. Lisäksi kelpoinen on henkilö, jolla on tehtävään soveltuva sosiaali- tai kasvatusalalle taikka käyttäytymistieteisiin suuntautunut korkeakoulututkinto. (Oppilas- ja opiskeluhoitolaki. 272/2005 6 §.)

Opiskeluhooltoryhmä taas on kouluissa toimiva moniammatillinen asiantuntijaryhmä, jonka tehtäviin kuuluvat mm. yhteisöllisen opiskeluhoollon suunnittelu ja toteuttaminen sekä sen arviointi, kouluympäristön turvallisuuden ja viihtyvyyden varmistaminen, oppimista ja hyvinvointia edistävän toiminnan suunnittelu sekä toteuttaminen. Opiskeluhooltoryhmä vastaa myös yhteisöllisen- ja yksilöllisen opiskeluhoollon toimivuudesta ja kehittämisestä (THL 2021a.)

Opiskeluhooltoryhmien kokoonpanot voivat hieman vaihdella koulun koon ja henkilöresurssien variaatioiden takia. Opiskeluhooltoryhmän koostuu yleensä seuraavista: rehtori, erityisopettaja, kuraattori, koulupsykologi, opinto-ohjaaja, kouluterveydenhoitaja, koululääkäri ja oppilaiden edustajat. Opiskeluhooltoryhmän johtajana toimii yleensä rehtori. Opiskeluhoollon muita tehtäviä ovat mm. koulunhenkilökunnan osallistaminen yhteistyöhön eri yhteistyöverkostojen kanssa. (Honkanen & Suomala 2009, 5—6, 80.) Opiskeluhooltoryhmän kokoontumismäärät vaihtelevat alueittain, mutta pyrkimys olisi, että opiskelijahuoltoryhmä kokoontuisi riittävän säännöllisesti, että se pystyy toteuttamaan sille määrättyt tehtävät.

3.3 Yhteisöllinen opiskeluhoolto

Yhteisöllinen opiskeluhoolto tarkoittaa mm. opiskelijoiden oppimisen, hyvinvoinnin, osallisuuden ja sosiaalisten valmiuksien tukemista yhteisön tasolla, sosiaalialan asiantuntijana opiskeluhooltoryhmän toimintaan osallistumista, osallistumista eri oppilaitosten opiskeluhoollotyön suunnitteluun ja arviointiin. Yhteisöllisen opiskeluhoollon tehtäviä ovat myös mm: edistää lähiverkostojen ja koulujen välistä yhteistyötä, laatia oppilaitos- ja ryhmäkohtaisia kyselyitä ja suunnitella niiden pohjalta uusia toimintamalleja ja toimintatapoja (mm. Ilmapiiri, työrauha,

kiusaaminen). Myös ryhmä- ja luokkatason työskentelyä, kuten ryhmien ja luokkien yleistilanteen kartoitusta opiskeluhoitoryhmässä kuuluvat yhteisöllisen opiskeluhoollon tehtäviin. (Koulukuraattorit ry 2022.)

Oppilas- ja opiskeluhoollolaissa on yhteisöllinen opiskeluhoollto määritelty seuraavasti:

Yhteisöllisellä opiskeluhoollolla tarkoitetaan tässä laissa toimintakulttuuria ja toimia, joilla koko oppilaitosyhteisössä edistetään opiskelijoiden oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. Yhteisöllistä opiskeluhoolltoa toteuttavat kaikki opiskeluhoollon toimijat. (Oppilas- ja opiskeluhoolllaki 1287/2013 4 §.)

Yhteisöllinen opiskeluhoollto ei ole ainoastaan opiskeluhoolltoryhmän vastuulla, vaan koskettaa koko koulu yhteisöä aina laitoshuolltajasta rehtoriin. Koulun viihtyvyydestä sekä turvallisuudesta vastaa koko koulun henkilökunta. Koulujen kuraattorit eivät siis yksin vastaa esimerkiksi oppilaitoksen kiusaamistapauksien selvittelytyöstä, vaan kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan ehkäiseminen sekä siihen puuttuminen on lähtökohtaisesti koulun jokaisen aikuisen tehtävä. (Oppilas- ja opiskeluhoolllaki 4 §.)

3.4 Yksilöllinen opiskeluhoollto

Suomessa on tällä hetkellä nuorten mielenterveyskriisi, kerrotaan Mieli ry:n verkkouutisissa (Mieli ry 2022). Lapsia ja nuoria ovat viime vuosina kuormittaneet maailmanlaajuiset kriisit, kuten ilmastokriisi, koronapandemia ja Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa. Näistä erityisesti koronapandemia on aiheuttanut nuorille lisääntyneitä mielenterveysongelmia (Mieli ry 2022). Vuoden 2021 valtakunnallisen kouluterveyskyselyn tulokset ovat huolestuttavia. Yksinäisyys sekä masennusoireet ovat kyselyn mukaan lisääntyneet. Nuoret kokevat yhä enemmän ahdistusta ja väsymystä koulunkäyntiin liittyen. (THL 2021b.)

Koska mielenterveyspalvelumme ovat ruuhkautuneet ja jonot mielenterveyspalvelujen piiriin ovat kohtuuttomia, kuormittaa lasten ja nuorten mielenterveyskriisi tällä hetkellä koulujen kuraattoripalveluita kohtuuttomasti (Kähkönen 2022). Vaikka opiskeluhoollon ja kuraattoreiden työn pääpaino on määritelty olevan yhteisöllisessä opiskeluhoolltotyössä, ei tämä käytän-

nössä toteudu vallitsevan mielenterveyskriisin ruuhkauttaessa kuraattoripalvelut, kuraattoreiden työajan kuluessa pääasiassa yksilötyöhön.

Yksilöllisellä opiskeluhuollolla tarkoitetaan mm. oppilaan tukitoimien suunnittelua ja seurantaan osallistumista osana monialaista asiantuntijaryhmää, tukitapaamisia oppilaan kanssa (mm. voimavarat, vahvuudet, opiskelun tuki, tunteiden hallinta, sosiaaliset suhteet). Se tarkoittaa myös vanhempien tukemista, ohjausta ja neuvontaa ja perheen kokonaistilanteen korjaamista (koulunkäynti, vapaa-aika, elämänhallinta, verkostot, voimavarat, vuorovaikutussuhteet) Yksilöllinen opiskeluhuolto on myös verkostojen kokoamista tai yhteistyötä olemassa olevien verkostojen kanssa, yksilötyön kirjaamista asiakasrekisteriin, koulun henkilökunnan konsultointia, yksilön tarpeisiin vastaamista yhteisöllisellä tasolla (erilaiset ryhmät, kohdenne- tut vanhempainillat jne.). Se on myös oppilaan ohjaamista muiden palvelujen piiriin. Kuraattorityössä eri tuen muotoja käytetään rinnakkain, toisiaan täydentäen ja siten, että ne muodostavat oppilaan näkökulmasta toimivan kokonaisuuden. (Koulukuraattori ry 2022.)

Yksilöllinen opiskeluhuolto määritellään seuraavasti:

Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan tässä laissa yksittäiselle opiskelijalle annettavia:

- 1) koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluja;
- 2) opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalveluja;
- 3) monialaista yksilökohtaista opiskeluhuoltoa; ja
- 4) jäljempänä 10 §:ssä tarkoitettuja koulutuksen järjestäjän järjestämiä sosiaali- ja terveystalvveluja. (Oppilas- ja opiskeluhuoltolaki 1287/2013 5 §.)

3.5 Koulukuraattorin työ

Koulukuraattorin tehtävä on edistää koko koulun yhteisöllistä hyvinvointia ja turvallisuutta, mutta tämä ei ole ainoastaan kuraattorin vastuulla, vaan tästä vastaa koko koulun henkilökunta. Kuraattorin tehtävänä on tukea oppilaiden oppimista ja hyvinvointia, sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia sekä tukea kasvua ja kehitystä esi-, perus- ja toisen asteen oppilaitok- sien oppilaita, unohtamatta vanhempia ja koko kouluyhteisöä. (Gråsten-Salonen & Mehtiö 2017, 362; Koulukuraattorit ry 2022.)

Koulukuraattorit toimivat myös tärkeänä osana koulujen opiskeluhoitoa, jonka perustana toimii oppilas- ja opiskeluhoitolaki. Se on luonteeltaan ennaltaehkäisevää ja ensisijaisesti yhteisöä tukevaa yhteisöllistä opiskeluhoitoa, ja sen tavoitteena on kehittää kouluympäristöä sekä -yhteisöä terveellisempään ja turvallisempaan suuntaan ja pitää yllä koulun ja kodin välistä yhteistyötä (Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue 2023).

Koulupsykologi sekä -kuraattoripalveluita on lain mukaan oltava saatavilla jokaisessa koulussa ja oppilaitoksessa (oppilas- ja opiskeluhoitolaki 16.12.2021/1146, 3 §) Oppilaalla on lakisääteinen oikeus saada kuraattoripalveluita viimeistään seitsemän työpäivän kuluessa yhteydenotosta ja kiireellisissä tapauksissa jo seuraavana työpäivänä. Kiireellisyyden arviojana toimii kuraattori. Opettajalla ja koulun henkilökuntaan kuuluvalla aikuisella on velvollisuus tarjota oppilaalle koulun kuraattoripalveluita, mikäli oppilaan tilanne niin arvioidaan. Vanhempi ei voi kieltää lastaan ottamasta vastaan kuraattoripalveluita, mutta pyrkimys on aina yhteistyöhön vanhempien kanssa. Kuraattoria sitoo vaitiolovelvollisuus ja työ on luonteeltaan suhdperusteista. (Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue 2023.)

Kuraattoripalveluita säättävät seuraavat lait: oppilas- ja opiskeluhoitolaki, sosiaalihoitolaki sekä terveydenhoitolaki ja perusasteella toimivan koulukuraattorin työtä ohjaavat lisäksi: Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki, perusopetuslaki, lastensuojelulaki, laki sosiaalihoitoon asiakkaan asemasta ja oikeuksista. Oppilas- ja opiskeluhoitolaki määrittelee koulukuraattorin tehtävässä toimimiseen vaadittavan kelpoisuuden (Oppilas- ja opiskeluhoitolaki 1287/2013). Kuraattorit ry:n hallitus on myös määritellyt koulukuraattoreiden sekä vastaavan kuraattorin toimenkuvan toukokuussa vuonna 2022 (Koulukuraattorit ry hallitus 2022).

Sosiaalityössä kohtaaminen on keskiössä (Wallin 2011, 89). Kuraattorin työstä iso osa on ihmisten kohtaamista sekä vuorovaikutusta asiakkaan kanssa, ja siksi kohtaaminen ja vuorovaikutustaidot ovat asiakastyötä tekeville sosiaalialan ammattilaisille ensisijaisen tärkeitä. Siihen, miten ammattilaisena kohtaa ihmisen, vaikuttavat aina omat arvot sekä asenteet, ja siksi ammattilaisena onkin tärkeä tiedostaa omien asenteidensa ja arvojensa vaikutus omaan työhön. Vuorovaikutuksessa tärkeää ovat myös omat eleet, ilmeet ja asenne, sillä vuorovaikutus ei ole pelkkiä sanoja. (THL 2023b.)

Koska kuraattorin työssä korostuu ihmisten kohtaamisen tärkeys ja tukeminen erilaisissa elämän tilanteissa ja haasteissa, on systeeminen toimintamalli oiva lisä kuraattorin työkalupakkiin. Systeemiseen toimintamallin yksi peruspilareista on dialogisuus. Dialogisen työotteen peruselementit koostuvat yhdenvertaisuudesta, aidosta läsnäolosta ja kiinnostuksesta asiakkaaseen (Peda.net 2003). Dialogisessa työotteessa myös asiakas on aktiivinen keskusteluun osallistuja eikä näyttäyty pelkästään kuuntelijan roolissa. Vuorovaikutus on tällöin vastavuoroista. Keskeisenä elementtinä on luottamus ja luottamuksellinen suhde asiakkaan ja ammattilaisen kesken. (Vernerinet 2023.)

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen sosiaalialan ammattilaisia koulutetaan tällä hetkellä systeemisen toimintamallin osajiksi, joten on siis luontevaa, että systeemistä ajattelutapaa sivutaan hieman myös kuraattoreille suunnatussa perehdytysoppaassa.

Systeemisen mallin keskeisiä elementtejä ovat suhdeperusteisuus sekä kunnioittava, ratkaisukeskeinen vuorovaikutus asiakkaan kanssa, tarkoituksena hyvän luottamussuhteen rakentuminen ammattilaisen ja asiakkaan välille. Tärkeää systeemisydessä ovat myös asiakkaan sekä asiakkaan läheisten ottaminen mukaan työskentelyyn. Systeemisessä mallissa ei etsitä syyllisiä vaan keskitytään yhdessä asiakkaan, läheisten ja monialaisen tiimin kanssa keksimään ratkaisuja asiakkaan tai perheen haasteisiin ja siirrytään ongelmakeskeisyydestä ratkaisukeskeisyyteen. Asiakkaan ja perheen elämää pyritään näkemään kokonaisuutena, jossa kaikki vaikuttavat kaikkeen. On tärkeä huomata, että asiakkaan, perheen ja asiakkaan kanssa työskentelevien ammattilaistenkin valinnat sekä toiminta vaikuttavat perheen elämään, systeemiin. (THL 2023.) Systeemisessä mallissa toimivat myös monialaiset ns. systeemiset tiimit, joiden tarkoitus olisi kokoontua säännöllisesti pohtimaan asiakkaan tilannetta asiakkaan, asiakkaan läheisten sekä hänen ympärillään toimivien ammattilaisten kesken tasavertaisesti.

Kuraattorin työ on paljolti asiakastyötä, johon niin systeeminen toimintamalli kuin sen keskiössä oleva dialoginen työotekin tarjoavat hyvät puitteet onnistuneelle vuorovaikutukselle asiakastyön viitekehyksessä. Dialoginen työote asiakastyössä voi näkyä asiakkaan kunnioittavana kohtaamisena, pyrkimyksenä ymmärryksen rakentamiseen, välittämisenä tai myötätuntona asiakasta kohtaan. Sen avulla molemmat keskustelun osapuolet voivat oppia jotain

uutta käsillä olevasta aiheesta. Dialogisuus on tasavertaisuutta ja yhteistä uteliaisuutta ongelman ratkaisua kohtaan. Dialogisuus vie keskustelua ja kohtaamista pois perinteisestä asiantuntija-asiakas roolituksesta. (THL 2023b; Peda.net 2003.) Dialogista työtettä käyttämällä asiakastyössä ammattilaisella ei tarvitse olla valmiita ratkaisuja asiakkaan haasteisiin, vaan on lupa ihmetellä ja keksiä ratkaisuja yhdessä asiakkaan tai asiakkaan verkoston kanssa.

Lasten ja nuorten kanssa erilaiset toiminnalliset menetelmät ovat hyviä keinoja, joita voi käyttää oppilaan tilanteen kartoitukseen, keskustelun apuna tai psykososiaalisen tuen antamiseen. Esimerkiksi erilaiset kortit, kuten tunnekortit, kaveritaito- tai tunnetaitopelit, piirtäminen tai värittäminen ovat hyviä keinoja pitämään oppilaan mielenkiintoa ja motivaatiota yllä harjoiteltavan aiheen ympärillä. Lapset myös pitävät erilaisista peleistä ja korteista ja avaavat yleensä innokkaasti mielekkään toiminnan kautta heille hankaliakin asioita.

4 TYÖHÖN PEREHDYTTÄMINEN

Uuden työn aloittaminen on monelle jännittävä ja stressaava tilanne. Jännitys on yleensä merkki siitä, että käsillä oleva asia on henkilölle merkityksellinen. Stressin ja jännityksen määrä ja sietokyky ovat aina yksilöllistä. Jännitystä saattavat aiheuttaa mm. uudet työkaverit, esihenkilö, erilainen työkuulttuuri tai työtehtävien moninaisuus. Laadukas perehdytys on avainasemassa, kun halutaan lieventää uuden työntekijän stressiä ja ahdistusta uuden työn aloittamisessa.

Uusi työntekijä ei välttämättä osaa vaatia, saati ymmärtää työtehtäviinsä saatavan perehdytyksen merkitystä. Ei välttämättä osaa ajatella, miten paljon laadukas perehdytys säästää tehokkaita työtunteja ja parantaa työntekijän työhyvinvointia ja työssä jaksamista sekä vähentää turhaa työstressiä. Kuten Eklund (Eklund 2018, 19–20, 33–34.) toteaa, kun perehdytysprosessi on jo organisaatiotasolla tarkkaan mietitty, suunniteltu ja hyvin toteutettu, se parantaa organisaation tuottavuutta, pitää työntekijät sitoutuneina organisaatioon ja parantaa työntekijöiden tyytyväisyyttä. Pahimmillaan huonosti johdettu perehdytys voi johtaa organisaation tuottavuuden pitkäaikaiseen laskuun tai jopa työntekijän irtisanoutumiseen.

Perehdytys on yksinkertaisimmillaan sitä, että työntekijä oppii suoriutumaan työtehtävistään sekä sopeutuu työyhteisöön. Käytännössä perehdytys on siis uusien asioiden oppimista ja niiden soveltamista. Perehdytysprosessissa uutta ei opi ainoastaan työntekijä, vaan myös organisaatio, jonka täytyy myös vastaanottaa uuden työntekijän mukanaan tuomia toimintatapoja. Tärkeää on, että uusille toimintatavoille annetaan tarpeeksi aikaa kehittyä, mikä taas vaatii riittäviä resursseja perehdytykseen. (Eklund 2018, 25–26.)

Kun uusi työntekijä saa hyvän ja laadukkaan perehdytyksen, tuntee hän pääsevänsä nopeasti osaksi työyhteisöä. Työyhteisön positiivisella ja kannustavalla ilmapiirillä on suora yhteys työntekijän työtyytyväisyyteen sekä työhyvinvointiin (Eklund 2018, 35). Perehdytyksen sisältö, aikataulut ja vastuut sekä perehdytyksen antaja pitää suunnitella jo ennen uuden työntekijän saapumista työpaikalle. Uusi työntekijä perehdytetään ainakin; työtehtäviin, tavoitteisiin ja hänen omaan vastuualueeseensa, työtiloihin ja työvälineisiin, työpaikan aikatauluihin, työmenetelmiin, mahdollisten asiakkaiden kanssa toimimiseen, työpaikan tiedon- ja

tuenlähteisiin, turvallisiin ja terveellisiin työtapoihin, työhön liittyviin vaaroihin ja niiden torjumiseen, häiriö- ja poikkeustilanteissa toimimiseen, työyhteisön toimintatapoihin ja pelisääntöihin, työyhteisöön ja työtovereihin tutustumiseen. (Työterveyslaitos.)

4.1 Perehdytyksen tavoitteet ja tarkoitus

Työntekijän perehdytys on mainittu myös työturvallisuuslaissa (Työturvallisuuslaki 14§). Monesti esihenkilöllä on vastuu uuden työntekijän oikeanlaisesta ja laadukkaasta perehdyttämisestä työtehtäviinsä. Jos työntekijä kokee, että ei ole saanut riittävää perehdytystä työtehtäviinsä, kannattaa asia ottaa esille ensisijaisesti oman esihenkilön kanssa. Ellei tämä tuo toivottua tulosta, voi työntekijä olla yhteydessä työsuojeluvaltuutettuun tai luottamusmieheen. (Työelämään.fi.)

Perehdytyksen tarkoituksella on eroja riippuen siitä, onko organisaatiotasolla tarkoituksena lyhyen määräaikaisen työntekijän perehdyttäminen vai toivotaanko työntekijältä pitkäaikaisempaa sitoutumista. Lyhyillä määräaikaisilla työntekijöillä voi perehdyttämisen ensisijaisena tarkoituksena olla hallita rutiinitehtävät sekä työtehtävien nopea omaksuminen, kun taas pitkäaikaisella työntekijällä tavoitteet voivat olla ensisijaisesti sopeutuminen organisaatiokulttuuriin sekä työyhteisössä viihtyminen. Silloin on myös mahdollista käyttää työntekijän työtehtävien kokonaisvaltaiseen omaksumiseen enemmän resursseja ja aikaa. (Eklund 2018, 28–29.)

Perehdytysprosessin tavoitteita voivat olla esimerkiksi: organisaation strategian tukeminen, organisaatiokulttuurin tehostaminen, työntekijän sitoutumisen vahvistaminen, vuorovaikutuksen laatuun panostaminen, potentiaalin tunnistaminen tai uuden työntekijän osaamisen tason nostaminen. Perehdytysprosessin tulisi olla tasalaatuinen sekä oikeudenmukainen ja sen sisällölle tulisi olla hyvät perusteet. Perehdytyksen suunnitelmallisuus on tällöin avainasemassa. (Eklund 2018, 30.)

Eklund (2018) mainitsee kirjassaan, että kehittyvän organisaation kannattaa hyödyntää uuden työntekijän raikkaus ja into työn kehittämiseen (Eklund 2018, 22, 39–40). Uusi työntekijä ei ole vielä rutinoitunut vanhoihin kaavoihin, niin kuin vanhat työntekijät, vaan näkee työn tuorein silmin ja kykenee arvioimaan työprosessia ja työtottumuksia raikkain ja objektiivisin sil-

min. Organisaation kannattaisikin olla avoin uuden työntekijän kehitysideoille sekä palautteelle. Eklundin mukaan työntekijällä kuuluu noin kolme kuukautta siihen, että kasvaa liikaa kiinni työyhteisön tapoihin ja kulttuuriin eikä enää kykene niin objektiiviseen tarkasteluun kuin tuoreeltaan (Eklund 2018, 22, 39–40). Tämä ns. kaksisuuntainen prosessi hyödyttää sekä organisaatiota että työntekijää, jossa molemmat osapuolet toimivat perehtyjinä. Perehdytysprosessin pelisäännöt on hyvä tehdä työntekijälle läpinäkyviksi sekä pitää yllä avointa ja keskustelevaa ilmapiiriä, että työntekijä uskaltaisi tuoda esiin omia kehitysideoitaan sekä näkökulmiin.

Erityisen tärkeää laadukas perehdytys on silloin, kun organisaatiossa on meneillään iso muutosprosessi. Tällöin on tärkeää, että uusien ja vanhojen työntekijöiden sekä organisaation välillä vallitsee avoin ja keskusteleva ilmapiiri eikä muutosta jätetä ikään kuin taustalle roikkumaan, sillä se myös vähentää muutosvastarintaa. Organisaation kyky muutokseen korreloii työntekijöiden muutoskyvyn kanssa, ja siksi on tärkeää huolehtia työntekijöiden hyvinvoinnista ja jaksamisesta muutoksen keskellä. Varsinkin uusien ja vielä epävarmojen työntekijöiden perusturvan ja varmuuden ylläpitäminen ja kehittäminen on tärkeää. (Eklund 2018, 42–43.)

4.2 Onnistunut perehdytysprosessi

Onnistuneen ja laadukkaan perehdytysprosessin lähtökohta on laatia perehdytykselle tavoitteet. Kun tavoitteet ovat selvillä, voidaan alkaa työstää perehdytysuunnitelmaa tavoitteiden saavuttamiseksi. Suunnitelmaa laadittaessa on tärkeä luoda avoin keskusteluilmapiiri organisaation perehdytyksestä vastaavien henkilöiden kesken. Tällöin suunnitteluun saadaan riittävän paljon eri näkökantoja tavoitteiden saavuttamiseen vaativista toimenpiteistä. (Eklund 2018, 74–75.)

Suunnitelmassa on hyvä ottaa huomioon seuraavat seikat:

- *Kuka*: kuka on vastuussa perehdytyksestä
- *Mitä*: mitä asioita työntekijän tulisi omaksua
- *Milloin*: minä ajankohtana mikäkin asia tulee eteen

- *Miten*: perehdytyksen käytännön toteutus
- *Kenelle*: kenelle perehdytys on suunnattu. (Eklund 2018, 76–79.)

Eklund jakaa perehdytysprosessin kuuteen osa-alueeseen (Eklund 2018, 92):

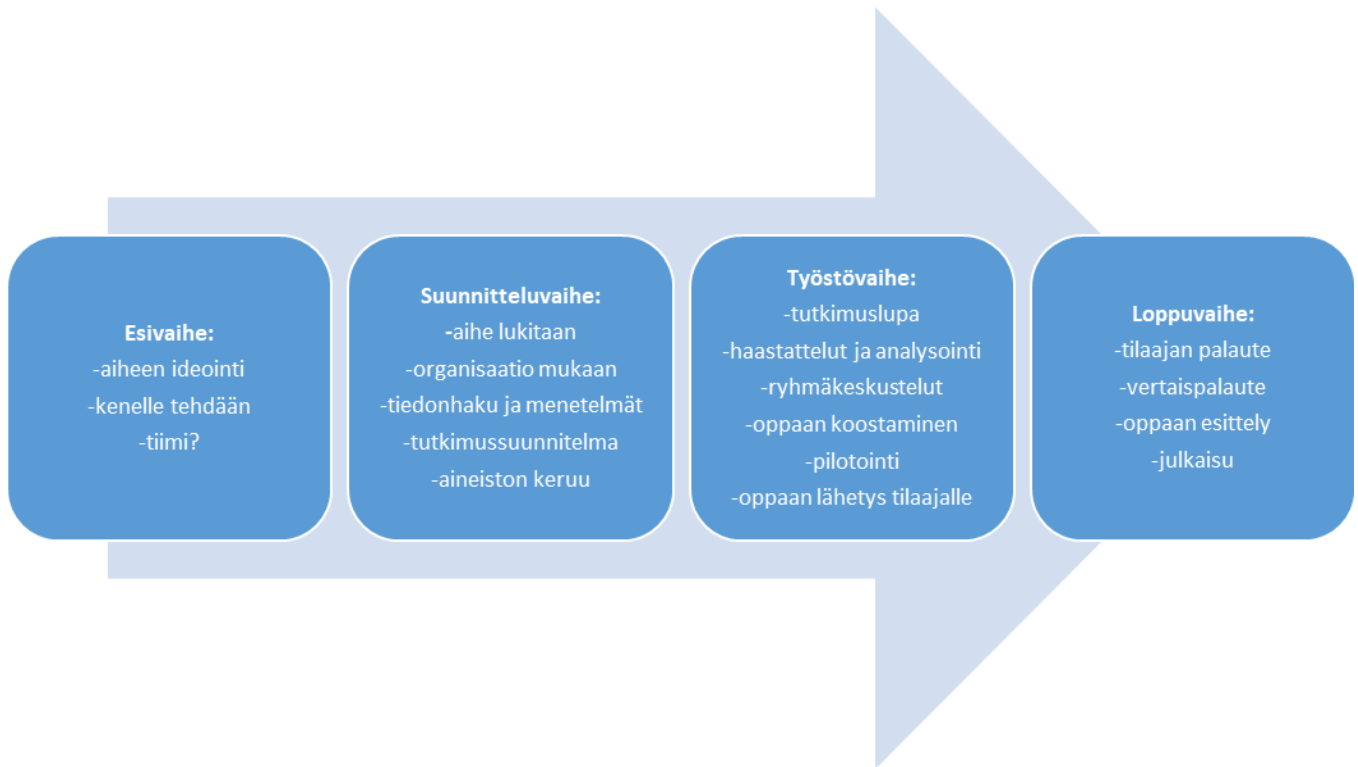
KUVIO 3. Perehdytysprosessi (Eklund 2018, 92)

5 KEHITTÄMISTYÖN PROSESSIKUVAUS

Kun aloitin opinnäytetyöprosessini syksyllä 2022, kuraattorit olivat vielä kunnan palkkalistoilla ja opinnäytetyöni aihe vielä ajatuksen tasolla. Vuoden 2023 tammikuussa kuraattorit siirtyivät hyvinvointialueiden piiriin, joten oli luonnollista valita molempia osapuolia hyödyttävä aihe. Opiskeluhoito on nyt murrosvaiheessa, koska kuraattorit ja koulupsykologit siirtyivät kokonaan uudelle työnantajalle kuntien sivistystoimen alaisuudesta. Koska kuraattorin roolit ovat hyvin erilaisia ja työmenetelmät monesti tekijänsä näköisiä, on kuraattorin työnkuvaa ja työmenetelmiä vaikea yhdenmukaistaa, joten tehtävä kaiken kattavasta perehdytysoppaasta oli lähes mahdoton. Ryhdyin tekemään tätä projektia sen takia vähän erilaisesta näkökulmasta ja tarkoituksiksi muodostuikin luoda selkeä ja nopeasti haltuun otettava perehdytyksen tukena toimiva opas.

Aloitin aiheeni hahmottelemisen jo syksyllä 2022 ja ajatus hautui ideatasolla kevääseen 2023, kun aloitin varsinaiset opinnäytetyöprosessini valitsemalla sellaisen aiheen, joka olisi minulle tärkeä ja motivoiva. Juttelin kollegoideni kanssa mahdollisesta aiheesta ideatasolla marraskuussa 2022. Kollegani rohkaisivat minua valitsemaan aiheekseni kuraattoreiden perehdyttämisen kehittämisen, koska mitään olemassa olevaa käsikirjaa tai kansiota kuraattorin perehdytykseen ei ollut. Aihe oli ollut minullekin ajankohtainen, koska aloitin itse kuraattorin sijaisena tammikuussa 2022. Virallisesti pystyin kuitenkin aloittamaan opinnäytetyöprosessini vasta keväällä 2023, koska silloin kuraattorit siirtyivät hyvinvointialueiden alaisuuteen ja oli selvää, että opinnäytetyö tuli tehdä hyvinvointialueelle.

Ajatukseni oli, että opinnäytetyöni aihe hyödytti itseäni sekä tilaajaani. Olin vasta aloittanut kuraattorin sijaisena ja innokas tutkimaan kuraattorin työnkuvaa laajemmin ja tarkemmin, eikä hyvinvointialueella ollut vielä olemassa kuraattoreiden perehdytykseen tarkoitettua opasta.

KUVIO 2. Kehittämistyön prosessikaavio

5.1 Suunnitteluprosessi

Koulukuraattorilla on monia rooleja kouluympäristössä ja työ onkin monesti tekijänsä näköistä ja siksi kuraattoreiden työtä on ollut vaikea yhtenäistää. Kouluissa on erilaisia toimintakulttuureja ja kuraattorit sekä heidän roolinsa työyhteisön jäseninä nähdään eri kouluissa vähän eri tavalla. Tämä toi omat haasteensa perehdytysoppaan luomiseen, koska työtä on ollut vaikea yhdenmukaistaa ja jokaisessa koulussa tuntui olevan hieman eri käsitys siitä, mitä kuraattori tekee. Oli alusta asti selvää, että oppaan täytyi olla yleispätevä eikä se voi sisältää liian yksityiskohtaista tietoa, kuten koulujen tai opettajien nimiä tai yhteystietoja. Tämän takia halusin perehdytysoppaaseen (LIITE 2) kuraattorin selkeän työnkuvan.

Ihminen kykenee sisäistämään vain tietyn määrän tietoa tietyssä ajanjaksossa. Ihmisen aivot tarvitsevat lepoa palautuakseen ihan samalla tavalla kuin lihakset tarvitsevat aikaa palautuakseen fyysisestä suorituksesta. Siksi perehdytyksessä on tärkeää tiedon jakamisen oikea-aikaisuus sekä riittävä aika tiedon omaksumiseen. (Eklund 2018, 50–51.) Haastatteluissa huomioitiin, mitä asioita perehdytysoppaan tulisi sisältää ja missä järjestyksessä tietoa oppaasta

jaetaan lukijalle. Uusi työntekijä ei vielä välttämättä osaa arvottaa työtehtäviensä tärkeyttä ja ensisijaisuutta, joten siksi perehdytysopas on jaksotettu siten, että tärkeimmät työtehtävät ovat ensin (mitä ensimmäisenä päivänä tarvitsee sisäistää ja mitä ensimmäisellä viikolla jne.). Tämän jälkeen on kerrottu työtehtäviä, joiden sisäistämiseen voi käyttää enemmän aikaa.

Tarkoituksena oli luoda työkentän tarpeisiin selkeä ja ytimekäs opas, joka sisältäisi höydyllistä tietoa, olisi helppo ja nopea käyttää sekä sisältäisi kuraattorin työtä ohjaavat tärkeimmät lait. Oppaan tarkoitus oli olla sovellettavissa alueen muihinkin yksiköihin, joten oppaaseen ei tullut yksityiskohtaista tietoa tai sääntöjä vaan yleisiä ohjenuoria kuraattorin työhön.

Jo prosessin alkuvaiheessa oli selvää, että haastattelemalla tekijöitä itseään, eli tässä tapauksessa koulukuraattoreita, saataisiin ensi käden tietoa siitä, miten perehdytystä voitaisiin kehittää ja mitkä asiat kentällä koettiin tärkeiksi. Tämän jälkeen täytyi miettiä mikä haastattelumenetelmä palvelisi tarkoituseriä parhaiten. Haastattelumenetelmäksi valitsin puolistrukturoidun haastattelun. Puolistrukturoitu haastattelu antaa vastaajille vapauden vastata tarkoin aseteltuihin kysymyksiin vapaammin, kuitenkin pysyen aiheessa (Tietoarkisto).

5.2 Tiedonhankinta

Koulukuraattorin työ on moninaista ja vaativaa työtä kuraattorien ollessa koulun ainoita sosiaalialan asiantuntijoita, joten opinnäytetyöni teoreettinen viitekehys perustuu sosiaalialan teorioihin. Ryhdyin hankkimaan lähdekirjallisuutta ammattikorkeakoulun sekä kaupungin kirjastoista. Tietokannoista Finnaa sekä hakukoneista Googlea. Etsin myös kuraattorin työstä tehtyjä aikaisempia opinnäytetöitä sekä tutkimuksia, joita löytyikin jonkin verran. Yritin kuitenkin löytää mahdollisimman uusia kirjoja ja tutkimuksia, sillä moni näistä kirjoista sekä tutkimuksista oli jo yli kymmenen vuotta vanha. Sähköisiä lähteitä käytettäessä täytyi pohtia lähteiden luotettavuutta, ja pyrin käyttämään suuria ja tunnettuja sosiaalialan sähköisiä lähteitä, joihin voi luottaa. Kirjoja tai artikkeleita etsiessäni kiinnitin myös huomiota kirjoittajan asiantuntijuuteen sekä tunnettavuuteen, ja näin pyrin varmistamaan tietoperustani validiuden.

Rajasin sekä keräsin opinnäytetyöhöni oleellisimman tiedon perehdytysopasta silmällä pitäen. Keräsin aineistoa niistä tärkeistä teemoista, joita perehdytysoppaaseen tulisi. Tavoitteena oli kerätä oppaaseen olennainen tieto lyhyesti ja ytimekkäästi. Haastattelu oli opinnäytetyöni tärkein osio, jolla sain kerättyä tietoa siitä, mitä kuraattorit kentällä tarvitsevat. Haastattelu valitaan usein menetelmäksi silloin, kun sen ennalta arvioidaan tuottavan vastauksia kyseiseen tutkimukseen (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 205).

Toisena tiedonkeruumenetelmänä käytin puolistrukturoitua haastattelua. Haastattelun toteutin toukokuussa 2023. Haastattelut toteutettiin anonymisti siten, että haastattelin yhden osallistujan kerrallaan ja kirjoitin vastaukset ylös haastattelulomakkeeseen. Lomakkeeseen ei kirjoitettu haastateltavan nimeä. Kaikki osallistujat haastateltuani keräsin haastattelulomakkeet yhteen, ja talletin lomakkeet kansioon lukolliseen kaappiin. Yhteistyön sujuvuuden helpottamiseksi, valitsin haastateltaviksi kuusi oman alueeni kuraattoria.

Haastattelujen analysointivaiheessa kävin vastauksia läpi etsien toistuvia teemoja ja asioita eli pelkistin aineistoa. Sen jälkeen ryhmittelin vastauksia samojen kategorioiden alle. Analyysin viimeisessä vaiheessa yhdistelin syntyneitä kategorioita pääteemojen alle ja nimesin otsikot aihepiirin mukaisesti (Leinonen 2018). Haastattelujen vastauksia läpi käydessäni kävi nopeasti ilmi, että vastauksissa oli yllättävän paljon samankaltaisuuksia. Pääkohdat ja tärkeimmät asiat löytyivät melko helposti asiasisällöstä. Analyysini jälkeen sain koottua haastatteluista hyvät askelmerkit perehdytysoppaan ensimmäistä versiota varten.

Analyysini jälkeen poimin haastatteluista (LIITE 1) ne teemat, jotka toimivat ohjenuorana tulevaan tuotokseen eli perehdytysoppaaseen (LIITE 2). Teemoja, joita haastatteluissa nousi esiin, ja joita valitsin oppaaseen olivat:

- Opiskeluhoolto; Yksilöllinen- ja yhteisöllinen opiskeluhoolto ja opiskeluhooltoryhmä
- Oppilaan tuenmuodot ja kuraattorin käytännön työ
- Verkostot
- Työtä ohjaavat lait
- Vaitiolovelvollisuus

- Työotteet sekä menetelmät
- Asiakasprosessi
- Asiakastyön kirjaaminen

Kun perehdytysoppaaseen tulevat keskeiset teemat olivat nousseet esiin haastatteluiden analyysin jälkeen, etsin teoriapohjan yllä luetelluille teemoille sosiaalialan kirjallisuudesta ja sähköisistä lähteistä, joita käytin tässä opinnäytetyössäni lähteinä.

5.3 Perehdytysoppaan koonti

Aloin kokoamaan perehdytysopasta heti haastatteluiden analysoinnin jälkeen kesäkuussa 2023. Ensimmäisen version kokosin jo kesäkuun aikana. Halusin tehdä oppaasta alun alkaenkin tiiviin ja napakan, mutta kuitenkin sellaisen, josta löytyisi se oleellinen kuraattorin työstä. Tämä osoittautui jokseenkin haastavaksi, koska tärkeitä työtehtäviä oli todella laaja-alaisesti ja jotain oli pakko rajata oppaasta pois, ettei sen napakkuus ja käytettävyys kärsisi. Pidimme ryhmäkeskusteluja alueemme muiden kuraattorien kanssa oppaan sisältöä koskien elokuussa 2023 ja sain heiltä vielä hyviä kehitysideoita oppaan sisältöä koskien. Ryhmäkeskusteluissa toimin puheenjohtajana. Olin valikoinut teemat keskustelua varten etukäteen, ja rajasin keskustelua pysymään aiheessa. Kirjoitin muistiinpanot keskusteluista teemoittain. Välillä haasteeksi tuli keskustelun rönsyily aiheen viereen. Puheenjohtajana tehtäväni oli ohjata kollegat takaisin aiheeseen.

Kootessani perehdytysopasta pidin mielessäni Eklundin perehdytysuunnitelman askelmerkit (Eklund 2018, 76–79), eli perehdytysoppaan sisältö täytyisi jaksottaa niin, että tärkeimmät työtehtävät ja asiat olisivat oppaassa ensimmäisenä ja toissijaiset, joiden haltuun otolla ei ole niin kiire, olisivat oppaan lopussa. Tässä olikin haasteena se, mikä kenenkin mielestä on tärkeintä tietoa. Ryhmäkeskusteluissa tulikin hyvää keskustelua siitä, minkä kukakin kokee tärkeimmäksi kuraattorin tehtäväksi. Tähän ei todennäköisesti ole olemassa yhtä selkeää vastausta, vaan tässä tuli esiin kuraattorin työn moninaisuus sekä työnkuvan yhtenäistämisen haaste, koska kuraattorin työ on aina tekijänsä näköistä. Haasteena oli päättää, mikä tieto oli tärkeintä. Pääsimme kuitenkin keskusteluissa yksimielisyyteen siitä, mitkä asiat tulisi ottaa

haltuun jo ensimmäisen viikon aikana. Näitä olivat muun muassa: esihenkilön yhteystiedot, työyhteisöt, joissa perehdytettävä toimii sekä niiden esihenkilöt (yleensä koulun rehtori), työtilat, työpuhelin, työtietokone ja käyttäjätunnukset.

Halusin, että opas olisi visuaalisesti selkeä lukea, joten lisäsin oppaaseen valittuihin teemoihin sopivia kuvia, jotka mielestäni havainnollistivat sivulla olevaa aihepiiriä. Omasta mielestäni kuvat rikkovat sopivasti oppaan asiapainotteista sisältöä ja luovat lukijalle tietynlaista mielikuvaa käsillä olevasta aiheesta.

Parantelin ja hioin elokuun 2023 vielä oppaan asiasisältöä ja ulkonäköä ja lisäsin muutaman oleellisen asian, joka tuli ilmi elokuun ryhmäkeskusteluissa. Syyskuussa 2023 pidimme vielä toisen ryhmäkeskustelun, jossa keskityimme enää pieniin yksityiskohtiin ja niiden hiomiseen. Lähetin perehdytysoppaan syyskuun lopussa 2023 työn tilaajalle arvioitavaksi ja pyysin kehitysideoita heiltäkin. Sain vielä muutaman korjausehdotuksen työni tilaajalta Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueelta, tein nämä korjaukset syyskuun lopussa ja lähetin uudelleen hyväksyttäväksi.

5.4 Perehdytysoppaan pilotointi

Sain oivan mahdollisuuden pilotoida perehdytysopastani, sillä organisaatioomme oli tulossa uusi työntekijä kuraattorin toimeen syyskuussa 2023. Tämä oli hyvä mahdollisuus testata opasta juuri siinä tarkoituksessa mihin se oli tehty sekä kerätä tietoa siitä, miten oppaan koaminen ja asiasisältö vastasivat käytännön tarvetta. Kysyin organisaatioltani luvan testata opastani uuden työntekijän kanssa, ja lupa myönnettiin. Kun uusi työntekijä saapui työpaikalle, lähetin hänelle linkin oppaasta työpaikan intran kautta, jotta hän pystyisi tutustumaan oppaaseen heti ensimmäisenä työpäivänään.

Sain uudelta työntekijältä arvokasta palautetta oppaasta, sen käytännöllisyydestä sekä kehittämiskohteista. Tuntui, että olin tullut sokeaksi sille, mitä opas vielä kaipasi uuden työntekijän näkökulmasta tarkasteltuna tai miten sitä pystyisi kehittämään käyttäjäystävällisemmäksi. Pilotoiija antoi positiivista palautetta mm. oppaan selkeydestä, informatiivisuudesta ja käytännön vinkeistä. Sain myös joitain pieniä muutosehdotuksia oppaan käsitteistöön. Pilotoiija kertoi, että perehdytysopas oli tullut hänellä tarpeeseen ja toimi hyvänä muistuttajana kuraattorin

tehtävistä, eri työotteista ja -menetelmistä sekä yhteistyötahoista.

Koin, että pilottijakso oli tärkeä ja merkityksellinen osa opinnäytetyöni prosessia, sillä sain sekä itseluottamusta että uskoa projektin onnistumisesta. Sain myös tärkeää tietoa kohderyhmältä oppaan käytännöllisyydestä sekä tarpeellisuudesta. Oppaani sai hyvät arviot selkeydestä sekä käytännöllisyydestä ja kehitettävää oli vielä asiasisällössä.

5.5 Palaute oppaasta

Monesti on arvokasta saada palautetta siitä, onko tavoitteet saavutettu, siltä kohderyhmältä, jolle valmis tuotos on osoitettu (Vilkkä & Airaksinen 2004). Sain kerättyä oppaastani palautetta niin kollegoilta, juuri työnsä aloittavalta kuraattorilta sekä hyvinvointialueen kuraattoreiden esihenkilöiltä. Pääosin olen saanut rohkaisevaa, rakentavaa sekä positiivista palautetta projektistani. Itselleni tärkeitä laadullisia kriteereitä oppaalle olivat selkeys, ytimekkyys sekä käytännöllisyys. Lopulta huomasin myös esteettisyyden merkityksen, joka taas oli yhteydessä oppaan selkeyteen. Vertaispalautteen kerääminen kollegoilta oli itselleni tärkeä mittari tuotokseni onnistumisen arvioinnissa. Sain kollegoilta todella hyviä kehittämisideoita sekä näkökulmia oppaan rakenteeseen sekä sisältöön. Vertaispalautteen saatuaani huomasin, että itselleni tärkeät kriteerit, kuten selkeys ja asiasisällön ytimekkyys nousivat palautteissa positiivisessa valossa esiin.

Otteita vertaispalautteesta:

Oli lukijaystävällinen opas. Hyvä!

Ihan älyttömän selkeä ja oleellinen asia hyvin tiivistetty!

Hyvä ja selkeä opas!

Pilotoinnin ansiosta sain mahdollisuuden kerätä palautetta myös kohderyhmältä. Juuri työnsä aloittanut kuraattori antoi samankaltaista palautetta kuin vertaisenikin. Hänen palautteessaan nousivat esiin selkeys ja käytännönläheisyys, ja kehittämiskohteena oli teorian tiedon avaaminen lukijalle.

Syyskuussa 2023 lähetin perehdytysoppaani toimeksiantajalle arvioitavaksi ja kommentoitavaksi. Tein syyskuun aikana toimeksiantajan kehottamat korjaukset ja lisäykset.

6 ARVIOINTI JA POHDINTA

Opinnäytetyön tekeminen oli pitkä prosessi. Se kesti arviolta noin vuoden verran, syksystä 2022 syksyyn 2023. Aloittaessani tämän projektin en vielä täysin ymmärtänyt, miten suuri työsiinä olisi tai kuinka paljon aikaa tällaisen prosessin läpivieminen veisi, mutta minulla oli visio siitä, mitä halusin tehdä. Halusin kehittää jotain konkreettista ja luoda jotain, jolla olisi käytännön merkitystä. Mielestäni saavutin tämän päämäärän, jonka olin itselleni syksyllä 2022 asettanut. Saamani palautteen mukaan sekä kokemukseni oppaan pilotoinnista vahvistivat näkemystäni siitä, että pystyin luomaan jotain konkreettista ja käytännönläheistä apua kentällä toimiville kuraattoreille, pääkohderyhmän ollessa työssään aloittelevat kuraattorit, ja näin ollen täyttämään toimeksiantajan tarpeen toimivasta ja käytännönläheisestä perehdytysoppaasta.

Nyt kun katson aikaa vuoden verran taakse päin, tuntuu, että olin päässyt tässä opinnäytetyöprojektissani vasta alkutekijöihin. Paljon kiviä jäi vielä käntämättä ja mielenkiintoisia artikkeleita ja tutkimuksia lukematta. Haasteitakin matkan varrelle mahtui. Niitä tuli heti projektini alkutaipaleella, kun opinnäytetyöni tavoitteet ja tarkoitus hakivat paikkaansa useampaan otteeseen. Lopulta kuitenkin ymmärsin tavoitteen ja tarkoituksen erot ja sain askelmerkit opinnäytetyöni projektia varten kohdilleen. Kuraattorin työn moninaisuus toi myös omat haasteensa tiedonkeruuvaiheessa. Minulle selvisi jo alkuvaiheessa, että koulukuraattorit tekevät niin moninaista työtä monella eri osa-alueella, että sen kokoaminen yksiin kansiin olisi todella haasteellista, ja siinä kärsisi oma visio oppaan selkeydestä ja ytimekkyydestä.

Haasteita minulle toi myös tiedon rajaaminen, sillä jouduin rajaamaan paljon itselleni mielenkiintoisia ja tärkeitä teemoja pois opinnäytetyöni sisällöstä, koska muuten siitä olisi tullut liian laaja. Oppaaseen kerätyn tiedon valikointi oli myös haastavaa, koska halusin lyhyen ja ytimekkään oppaan. Oli siis tarkkaan harkittava, mitä tietoa halusin oppaan sisältävän. Tässä olivat kuraattorikollegani tärkeässä roolissa, sillä sain heiltä hyviä vinkkejä ryhmäkeskusteluissamme, mitä asioita oppaaseen tulisi sisällyttää.

Suurin haastetta aiheuttava tekijä oli ajanhallinta. Oma elämäntilanteeni oli sellainen, että aikaa opinnäytetyön tekemiseen ei tuntunut löytyvän riittävästi. Näin jälkiviisaana voisi todeta, että ajankäytön tarkempi suunnittelu olisi varmasti tuottanut parempia tuloksia ajanhallinnan suhteen.

Kuten vanha sanonta kuuluu, ihminen oppii parhaiten kantapään kautta eli virheitä tekemällä. Näin jälkikäteen on helppo yhtyä tuohon vanhaan viisauteen, virheitä tuli tehtyä ja niistä otettiin opiksi. Oppimiskokemuksena tämä prosessi oli kasvattava ja mielenkiintoinen. Tiedonkeruun lomassa omaksuin paljon uutta teoretietoa sosiaalialasta ja kuraattoritoiminnasta sekä kuraattoreiden käyttämistä työotteista ja menetelmistä omaakin ammatillista kehitystä silmällä pitäen. Opin uusia mielenkiintoisia työmenetelmiä, jotka olen ottanut mukaan omaan työkalupakkiini.

Arvioin työtäni jatkuvasti koko prosessin ajan. Tämä auttoi minua pitämään oppaani tarkoituksenmukaisena ja asiasisällön ytimekkäänä. Tarkoitukseni oppaalle oli myös se, että sitä voisi tarvittaessa täydentää ja kehittää, jotta se pysyisi relevanttina tulevaisuudessakin.

Omalta mukavuusalueelta poistuminen tunnetusti auttaa ihmistä kehittymään ja oppimaan uutta. Tämän opinnäytetyön eri vaiheissa jouduin poistumaan omalta mukavuusalueeltani useampaan otteeseen, esimerkiksi toimimaan haastattelijana. Ryhmäkeskusteluissa haastoin itseäni, kun ohjasin keskusteluita kollegoiden kanssa ja haastoin kollegoideni ajatuksia omasta työstään. Uskon kuitenkin, että tämä kaikki antoi minulle itseluottamusta ja rohkeutta tulevaisuudessa kehittää opiskeluhuollon toimintaa sekä kyseenalaistamaan jo vallitsevia käytänteitä ja toimintatapoja.

Pohdin paljon myös vertaispalautteen sekä pilotoinnin merkitystä koko prosessille. Koen, että pilotointi oli todella merkityksellinen kokemus itselleni ja tälle projektille. Sain siitä valtavasti itseluottamusta sekä uskoa tämän projektin onnistumiselle, kun olin jo itse tullut sokeaksi sille, mitä voisin vielä parantaa tai kehittää. Sain todella tärkeitä huomioita ja kehitysideoita pilotoijalta sekä vertaisilta, ja uskonkin, että ilman heitä opas ei olisi näin valmis tai kypsä, kuin mitä se nyt on.

7 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Projekti oli kaiken kaikkiaan antoisa tehdä ja olen lopputulokseen tyytyväinen. Opinnäytetyöni tavoite oli konkreettinen tuotos eli perehdytyksen avuksi tarkoitettu opas, josta löytyisi nopeasti ja helposti kuraattoreiden työn kannalta oleellisia asioita. Tarkoituksena oli kehittää Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen koulukuraattoreiden työhön perehdytystä.

Mielestäni opinnäytetyöni tavoite täyttyi, koska sain oppaastani paljon positiivista palautetta. Sain koottua tietoperustani ansiosta oppaaseeni paljon relevanttia ja tärkeää asiaa aloittelevan kuraattorin perspektiivistä. Saamani palaute vertaisilta sekä pilotoijalta vahvistivat tätä ajatusta oppaani onnistumisesta. Laadullisina kriteereinä pidin selkeyttä, käytännöllisyyttä sekä ytimekkyyttä. Nämä kriteerit sain palautteen perusteella täytettyä, joten voin pitää perehdytysopastani onnistuneena projektina. Uskon, että opas tulee käyttöön tulevilla kuraattoreilla, sainhan tästä jo näyttöä onnistuneen pilotoinnin muodossa. Pilotointi osoitti myös sen, että opas tuli tarpeeseen ja oli höydyllinen.

Uskon että oppaani sisältämät teemat pysyvät tuoreena vielä pitkään, koska asiat, joita sinne kokosin, ovat universaaleja kuraattorin työkentällä. Tuoreutta perehdytysoppaassani on myös systeemisen toimintamallin mukaan ottaminen, jonka itse näen olevan tulevaisuudessa tärkeimpiä uusia toimintamalleja sosiaalityön kentällä. Olen myös kokenut dialogisen työotteen olevan erittäin toimiva työote kuraattorin asiakastyössä, jossa tärkeänä elementtinä toimii luottamuksen rakentaminen oppilaan ja perheen kanssa, ilman luottamussuhdetta on vaikea päästä tarpeeksi lähelle asiakasta, että voisi todella auttaa heitä heidän haasteissaan.

Koulukuraattoreiden kanssa käydyt ryhmäkeskustelut sekä haastattelut antoivat todella relevanttia tietoperustaa opinnäytetyötäni varten, ja ajattelen, että tiedonkeruumenetelmänä haastattelut sekä ryhmäkeskustelut olivat mainio keino saada oikeanlaista tietoa perehdytysoppaani sisältöä varten. Jälkikäteen olen pohtinut, olisiko haastateltaviksi pitänyt pyytää kaikki alueen koulukuraattorit tai esimerkiksi pelkästään perusasteen koulukuraattorit. Olisiko tieto kuraattorin työstä ollut siinä tapauksessa erilaista? uskon että olisi. Olen miettinyt myös haastattelussa esitettävien kysymyksien asetelua, laadinko oikeanlaiset kysymykset tai olisinko saanut kysymysten määrää rajaamalla vieläkin informatiivisempia vastauksia kysymykseen? Tein kuitenkin siinä tilanteessa ratkaisut parhaan harkintani mukaan.

Parantamisen varaakin jäi. Olisin esimerkiksi voinut rajata aiheittani tarkemmin jo projektin suunnitteluvaiheessa. Tällöin olisin säästynyt paljolta turhalta työltä. Koska elämäntilanteeni oli projektin aikaan haastava, myös projektin toteutuksen aikataulu olisi pitänyt olla tarkemmin etukäteen suunniteltuna.

Toteutusvaiheen olisi voinut aikatauluttaa tarkemmin, jolloin ei olisi tullut niin kiire. Tätä kautta olisin saanut prosessille enemmän aikaa rauhassa kypsyä, mikä on kuitenkin tärkeä osa opinnäytetyön prosessia. Vuosi on mielestäni täysin riittävä aika opinnäytetyön koko prosessille, jos pystyisi keskittämään kaiken ajan sekä energian ainoastaan opinnäytetyön sekä projektin toteuttamiseen.

Opin valtavasti tämänkaltaisen projektin toteuttamisesta sekä siihen vaadittavasta työmäärästä ja ajasta, jota se vaatii. Tämän kokemuksen myötä on seuraavan projektin tekeminen tai aloittaminen ylipäättään vähän helpompaa. Opin oman toiminnan jatkuvan arvioinnin sekä reflektoinnin tärkeyden tällaisissa projekteissa.

Perehdytysoppaasta olisin voinut hioa loputtomiin, esimerkiksi sanamuotoja, fonttia, visuaalista puolta yms. mutta täytyy myös osata lopettaa ja vain julkaista koko tuotos, että se saataisiin mahdollisimman nopeasti käyttöön. Tarkoitukseni alusta alkaen kuitenkin oli, että opas olisi saatavilla sähköisessä muodossa ja sitä pystyisi tulevaisuudessa päivittämään ja jatkojalostamaan.

Jälkikäteen pohdin, että oppaassa esiintyviä termejä sekä käsitteitä olisi voinut avata hieman enemmän, jotta kokematon ja vasta aloitteleva kuraattori pystyisi asiat käsitteellistämään. Perehdytysosiota sekä perehdytyksen tärkeyttä olisi voinut tuoda oppaassa konkreettisemmin esiin. Toisaalta halusin siitä lyhyen ja ytimekkään sekä asiasisällöstä napakan. Toki oppaan ei ole tarkoituskaan korvata uuden työntekijän perehdytystä kokonaisuudessaan, vaan toimia enemmänkin muistiona, josta voi tarkistaa asioita.

Tutkimuksessani noudatin hyvää tieteellistä käytäntöä ja tutkimusetiikkaa, joka mahdollistaa tutkimukseni luottamuksen. Käytin eettisesti kestävästä tiedonhankinta-, tutkimus-, ja arviointimenetelmiä sekä avoimuutta ja vastuullisuutta julkaistaessani tuotokseni. (Tenk 2023.) En

julkaise työssäni yksityisten henkilöiden henkilötietoja. Käsittelin tutkimukseni tietoja ja tuloksia huolellisesti ja tarkasti. Haastatteluun osallistuminen oli vapaaehtoista. Haastattelun toteutin anonymisti ja pidin huolen haastateltavieni anonymiteetistä haastattelutilanteessa sekä säilytin haastattelulomakkeita lukollisessa kaapissa. Tiedostan, että olen osana tätä haastateltavaa kuraattoritiimiä, ja siksi jääväsinkin itseni haastateltavien joukosta pois. Otin huomioon haastatteluissa mahdollisesti ilmi tulevia tutkimukseni kannalta epäolennaisia asioita ja tunnistin niiden arkaluonteisuuden ja käsittelin tietoja luottamuksellisesti. Otin muiden tutkijoiden työt ja saavutukset huomioon viittaamalla asianmukaisesti heidän tuotoksiinsa.

Tutkimuksen luotettavuudella voidaan tarkoittaa tutkimustulosten riippumattomuutta epäolennaisista ja satunnaisista tekijöistä. Laadullisen tutkimuksen luonteeseen kuuluu, että pyritään tutkimuksessa tuottamaan mahdollisimman yleistettäviä tuloksia. Tulosten objektiivisuuteen on lähes mahdotonta täysin päästä, eikä se olekaan laadullisen tutkimuksen luotettavuuden kriteeri. (Puusa & Juuti 2011.)

Jouduin eettisestä näkökulmasta pohtimaan omaa rooliani haastattelijana ja ryhmäkeskustelun vetäjänä, koska olen kuraattoritiimimme täysvaltainen jäsen ja olemme tunteneet toisemme jo usean vuoden ajan. Mietin, miten tämä vaikuttaa haastatteluissa saamiini vastauksiin, kuraattoreiden asenteisiin projektiä ja ryhmäkeskusteluja kohtaan tai esimerkiksi saamaani vertaispalautteeseen tai keskusteluilmapiiiriin. Uskon kuitenkin, että onnistuin jäävämmään itseni, niin haastatteluissa kuin ryhmäkeskusteluissa. Toimin ryhmäkeskusteluissa ohjaajana sekä puheenjohtajana, enkä ottanut aiheisiin kantaa. Yritin parhaani mukaan olla puolueeton sekä avoin kaikelle sille tiedolle, jota haastatteluissa ja ryhmäkeskusteluissa tuli esiin.

Kaiken kaikkiaan olen opinnäytetyöni lopputulokseen tyytyväinen ja uskon, että tästä projektista syntynyt tuotos, perehdytysopas koulukuraattoreille, tulee tulevaisuudessa käyttöön hyvinvointialueemme koulukuraattoreiden perehdyttämisen tueksi.

LÄHTEET

- Ammattiliitto PRO, 2017. *PRO uutiset*. Verkkosivut. Saatavissa: <https://proliitto.fi/fi/ajankohtaiset/tyo-hyvaan-kuntoon-ja-toimenkuva-selvaksi>. Viitattu 21.3.2023.
- Gråsten-Salonen, H. & Mehtiö, M. 2017. *Sosiaalityön käsikirja*. Helsinki: Tietosanoma oy.
- Eklund, A. 2018. *Tervetuloa meille: Uuden työntekijän perehdytys*. Helsinki: Grano oy.
- Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue. 2023. *Palvelut/Perheidenpalvelut/Opiskeluhoolto*. Saatavissa: <https://www.hyvaep.fi/palvelu/opiskeluhoolto/>. Viitattu 20.5.2023.
- Hirsjärvi, S. Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. *Tutki ja kirjoita*. Hämeenlinna: Kariston kirjapaino oy.
- Honkanen, E. & Suomala, A. 2008. *Oppilashuollon käsikirja*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Hyvä tieteellinen käytäntö*. 2023. Saatavissa: <https://tenk.fi/fi/tiedevilppi/hyva-tieteellinen-kaytanto-htk>. Viitattu 10.4.2023.
- Kielitoimiston sanakirja. Saatavissa: <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/#/opas?searchMode=all>. Viitattu 12.10.2023.
- Koulukuraattorit ry hallitus. 2022. *Kuraattorin ja vastaavan kuraattorin tehtävänkuvat ajan tasalle*. Saatavissa: <https://www.talentia.fi/koulukuraattorit/uutiset/kuraattorin-ja-vastaavan-kuraattorin-tehtavankuvat-ajan-tasalle/>. Viitattu 22.3.2023.
- Kähkönen, K 2022. *Nuorten mielenterveyspalvelut ovat ruuhkautuneet ja kaikki eivät saa apua*. Saatavissa: <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/nuorten-mielenterveyspalvelut-ovat-ruuhkaantuneet-ja-kaikki-eivat-saa-apua-pelkastaan-terveydenhuollon-toimenpiteilla-ei-tata-ratkaista/8508662>. Viitattu 18.5.2023.
- Leinonen, R. 2018. *Sisällönanalyysi*. Saatavissa: <https://spoken.fi/sisallonanalyysi/>. Viitattu 25.9.2023.
- Lastensuojelulaki 13.4.2007/417*. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>. Viitattu 18.5.2023.
- Mieli ry. 2022. *Kolmoiskriisistä kohti nuorten hyvinvointiohjelmia*. Saatavissa: <https://mieli.fi/uutiset/uusi-nuorten-hyvinvointiohjelmia-ratkoo-nuorten-mielenterveyskriisia/>. Viitattu 18.5.2023.
- OAJ. 2023. *Hallitusohjelmassa otettava vastuu lasten ja nuorten mielenterveydestä*. Saatavissa: <https://www.oaj.fi/ajankohtaista/uutiset-ja-tiedotteet/2023/hallitusohjelmassa-otettava-vastuu-lasten-ja-nuorten-mielenterveydesta/>. Viitattu 20.5.2023.
- Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki*. 16.12.2021/1146. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20131287#>. Viitattu 21.3.2023.
- Peda.net. 2003. *Dialogisuus*. Saatavissa: <https://peda.net/kouvola/kk/hankkeet/paattyneet-hankkeet/osaavateteenpain/dialogisuus>. Viitattu 20.8.2023.
- Puusa, A. & Juuti, P. 2011. *Menetelmäviidakon raivaajat: perusteita laadullisen tutkimuslähestymistavan valintaan*. Helsinki: JTO.

Pölkki, P. 2016. Ehkäisevä lastensuojelu ja varhainen tuki lapsiperheille. Teoksessa K. Hänninen, P. Jouttimäki, T. Lehto-Lunden, P. Salovaara, M. Törrönen & M. Veistilä (toim.) *Vastavuoroinen sosiaalityö*. Helsinki: Gaudeamus.

Ristimäki, T. 2018. *Koulukuraattori on sosiaalialan ammattilainen*. Talentia verkkojulkaisu. Saatavissa: <https://www.talentia.fi/blogi/koulukuraattori-on-sosiaalialan-ammattilainen/>. Viitattu 21.3.2023.

Näpärä, L. 2017. *Haastattelun lajityypit*. Saatavissa: <https://spoken.fi/haastattelun-lajityypit/> Viitattu 25.9.2023.

THL. 2021a. *Opiskeluhoitoryhmä*. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/sote-palvelut/opiskeluhoito/yhteisollinen-opiskeluhoito/opiskeluhoitoryhma>. Viitattu 18.5.2023

THL. 2021b. *Lasten ja nuorten hyvinvointi: Kouluterveyskysely 2021*. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/tilastot-ja-data/tilastot-aiheittain/lapset-nuoret-ja-perheet/lasten-ja-nuorten-hyvinvointi-kouluterveyskysely>. Viitattu 19.5.2023.

THL. 2023a. *Lastensuojelu*. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/sote-palvelut/las-tensuojelu>. Viitattu 20.5.2023.

THL. 2023b. *Kunnioittava kohtaaminen ja vuorovaikutusosaaminen*. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/alkoholi-tupakka-ja-riippuvuudet/ehkaiseva-paihde-tyo/puheeksiotto-ja-mini-interventio/kunnioittava-kohtaaminen-ja-vuorovaikutusosaaminen>. Viitattu 20.8.2023.

THL. 2023c. *Systeeminen toimintamalli lastensuojelussa*. Saatavissa: https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/kehittyvat-kaytannot/systeeminen-toimintamalli-lastensuojelussa#Mit%C3%A4_systeemisyys_on. Viitattu 21.8.2023.

Hyvärinen, M. Suoninen, E. & Vuori, J. *Haastattelut*. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/laadullisen-tutkimuksen-aineistot/haastattelut/> Viitattu 10.11.2023.

Työelämään.fi. *Perehdytys*. Saatavissa: <https://tyoelamaan.fi/tyosuhde/perehdytys/> Viitattu 20.4.2023.

Työterveyslaitos. *Kunnollinen perehdytys kannattaa aina*. Saatavissa: <https://www.ttl.fi/teemat/tyohyvinvointi-ja-tyokyky/tyoura/kunnollinen-perehdytys-kannattaa-aina>. Viitattu 21.3.2023.

Työturvallisuuslaki 14§ 16.2.2023/222. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020738>. Viitattu 31.3.2023.

Vernerinet, 2023. *Dialoginen asiakastyö*. Saatavissa: <https://www.verneri.net/yleis/dialoginen-asiakastyo>. Viitattu 20.8.2023.

Vilkkä, H & Airaksinen, T. 2004. *Toiminnallinen opinnäytetyö*. Helsinki: Gummerus kirjapaino oy.

Wallin, A. 2011. *Sosiaalityö koulussa: avaimia hyvinvointiin*. Helsinki: Tietosanoma oy.

copyright Joonatan Alatalo 2023, Centria amk

KOULUKURAATTORIN TEHTÄVIEN KARTOITUS PERUSASTEELLA

-HAASTATTELUKYSYMYKSET:

1. Kuvaile mielestäsi koulukuraattorin pääasialliset työtehtävät?
2. Minkälaisia työtehtäviä\asioita pitäisi sisällyttää koulukuraattoreille tarkoitettuun perehdytysoppaaseen?
3. Mitkä asiat\työtehtävät ovat mielestäsi sellaisia, jotka tulisi osata\tietää jo ensimmäisellä työvii-kolla?
4. Miten määrittelisit yhteisöllisen työn? Entä yksilöllisen työn?
5. Millaisia työmenetelmiä käytät yksilötyöskentelyssä? Entä yhteisöllisessä työssä?

copyright Joonatan Alatalo 2023, Centria amk

6. Mitä kautta oppilaat pääsääntöisesti ohjautuvat sinulle?

7. Minkälaisista syistä oppilaat ohjautuvat sinulle?

8. Millaista yhteistyötä olet tehnyt oppilaan vanhempien/huoltajien kanssa?

9. Minkälaisissa verkostoissa toimit?

10. Ketkä ovat tärkeimpiä yhteistyökumppaneita koulun sisällä? Entä koulun ulkopuolella?

Kättä pidempää koulukuraattoreille

-Perehdytysopas peruskoulun sosiaalityöhön,
tervetuloa töihin Etelä-Pohjanmaan
hyvinvointialueelle!

Sisällys:

- Saatesanat
- Käytännön asioita
- Ota nämä haltuun ensimmäisellä viikolla
- Mitä se kuraattori tekee?
- Opiskeluhoito
- Esimerkki kuraattorin päivästä
- Kuraattoripalveluiden saatavuudesta
- Miten kuraattorille pääsee?
- Asiakasprosessin kuvaus
- Työkaluja kuraattorin työhön
- Yhteistyötahot
- Lastensuojeluilmoituksen tekeminen
- Kuraattorin työtä ohjaavat lait
- Asiakastyön kirjaaminen
- Materiaalia

Tervetuloa töihin!

-Tärpit hyvään koulun sosiaalityöhön

- *Tervetuloa tekemään tärkeää työtä lasten ja nuorten parissa*
- *Kuraattorityössä **kohtaaminen** on avainasemassa. Kun annat jotain itsestäsi, voit vastavuoroisesti saada jotain tärkeää toiselta*
- *Muista, että sinä olet lapsen puolella*

Käytännön asioita:

- Esihenkilö:
- Työaika 37,75 h/vko, liukuva työaika
 - Työajanleimaus (Timecon)
 - Lounastauko 30 min palkaton
- Sairastuessasi soita esihenkilölle ja ilmoita kouluille
 - Selvitä työterveyshuoltosi yhteyshenkilö
 - Muista perua tapaamisesi
- Oman auton käyttö
 - Oikeus kilometrikorvauksiin työtehtäviin liittyvissä siirrymissä (ajopäiväkirja)
- Tietoteknisissä ongelmatilanteissa IT-tuki
- Kiinteistöön liittyvissä asioissa yhteysrehtoriin
- Materiaalihankinnat esihenkilön kautta

Ota nämä haltuun ensimmäisellä viikolla:

- Tietokoneen tunnukset ja sähköposti
- Puhelin ja sovellukset (Whatsapp, Timecon)
- HR-Työpöytä
- Wilma (oppilaitosten työ- ja viestintäjärjestelmä)
- Tee esittelykierros kouluilla ja esittäydy oppilaille sekä työyhteisöille
- Esittelyviesti Wilman kautta vanhemmille/huoltajille sekä opettajille, sisältäen yhteystietosi ja miten sinut tavoittaa
- Yhteistyötahot ja yhteystiedot
 - Koulujen rehtorit/johtajat ja erityisopettajat sekä muut koulujen erityistyöntekijät (nepsy-valmentajat, merkkarit/psykkarit tms.)
 - Kouluterveydenhoitajat, koululääkärit ja koulupsykologit.
 - Ota selvää opiskeluhuoltoryhmien kokoonpanoista ja kokoontumisajoista

Mitä se kuraattori tekee?

Koulukuraattorit toimivat osana koulujen **opiskeluhoitoa**, jonka perustana toimii **oppilas- ja opiskeluhoitolaki**

Kuraattorin työ on luonteeltaan **ennaltaehkäisevää** ja ensisijaisesti **yhteisöä tukevaa** yhteisöllistä opiskeluhoitoa, tavoitteenaan kehittää kouluympäristöä sekä -yhteisöä terveellisempään, turvallisempaan suuntaan, sekä pitää yllä koulun ja kodin välistä yhteistyötä

Opiskeluhoillon psykologi- ja kuraattoripalvelut, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon kouluterveydenhoitajan ja koululääkärin palvelut ovat **lakisääteisiä palveluita**, joiden järjestämisestä vastaa Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue

Niinku
mitä se
kuraattori
tekee?

- Koulukuraattori toimii koulujen **sosiaalialan asiantuntijana**. Työn tarkoituksena on edistää oppilaiden sosiaalista kasvua, arjen sujumista, toimintakykyä ja vuorovaikutussuhteita koulumaailmassa.
- **Koulukuraattoritukee** oppilaita erilaisissa elämäntilanteissa.
- **Yksilötapaamisilla koulukuraattori** keskustelee oppilaan kanssa esimerkiksi opiskeluun, elämänhallintaan, itsenäistymiseen, jaksamiseen, mielialaan sekä ihmissuhteisiin liittyvissä asioissa
- Koulukuraattorin työtä sitoo **vaitiolovelvollisuus!**

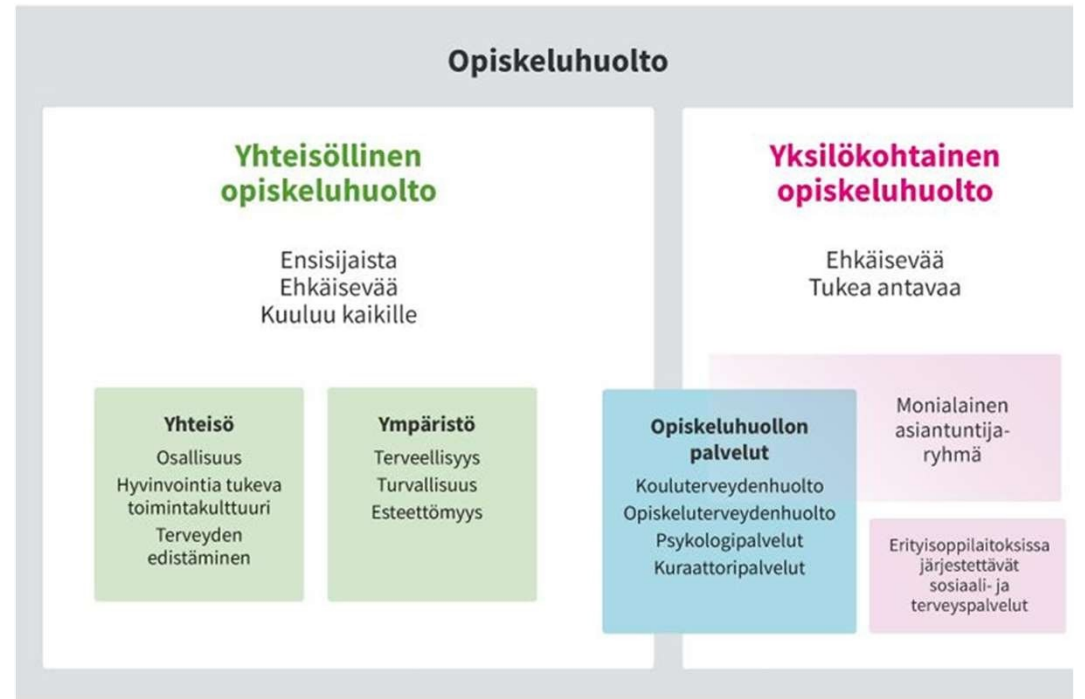
Mitä on opiskeluhoolto?

- **Opiskeluhoolto on määritelty seuraavasti:**
- *Opiskeluhoollolla tarkoitetaan opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa oppilaitosyhteisössä. Opiskeluhoolto on sekä perusopetuslaissa tarkoitettu oppilashuolto että lukiolaissa ja ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettu opiskelijahuolto. -*
Oppilas- ja opiskeluhooltolaki, 16.12.2021/1146, 3 §

Esimerkki opiskeluhoitoryhmän kokoonpanosta:

Opiskeluhoolto: kaavio (THL)

Koulukuraattorin kelpoisuus vaatimukset

- Kuraattorin pätevydestä on säädetty oppilas- ja opiskeluhuoltolaissa:
- *Kelpoinen toimimaan kuraattorina on sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain (817/2015) 7 §:ssä tai 8 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkeakoulututkinnon suorittanut henkilö... -Oppilas- ja opiskeluhuoltolaki, 16.12.2021/1146, 3 §*

Esimerkki kuraattorin päivästä

Klo 8-9 **Verkostotyö:** Wilmaviestien tarkistus, palaveri oppilaan asioissa

Klo 9-9:45 **Yksilötyö:** Oppilastapaaminen

Klo 10-10:45 **Yksilötyö:** Oppilastapaaminen

Klo 10:45-11:15 Lounastauko

Klo 11:15-12:00 **Yhteisöllistä työtä:** oppitunti 6. luokalle kaveritaidoista

Klo 12-12:15 **Jalkautuvaa yhteisöllistä työtä:** välitunnilla oppilaiden kanssa jutustelua

Klo 12:15-13 **Yksilötyö:** Oppilastapaaminen

Klo 13:15-14 **Yhteisöllistä työtä:** pienryhmä 2. luokan oppilaille tunnetaidoista

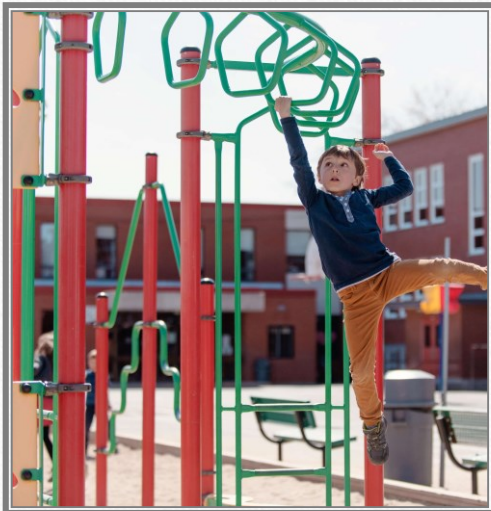
Klo 14:15-15 **Verkostotyötä:** Wilmaviestien kirjoittamista oppilaiden vanhemmille/huoltajille opettajille

Klo 15-16 **Dokumentointi:** asiakastyön kirjaamista

Koulukuraattoripalveluiden saatavuudesta:

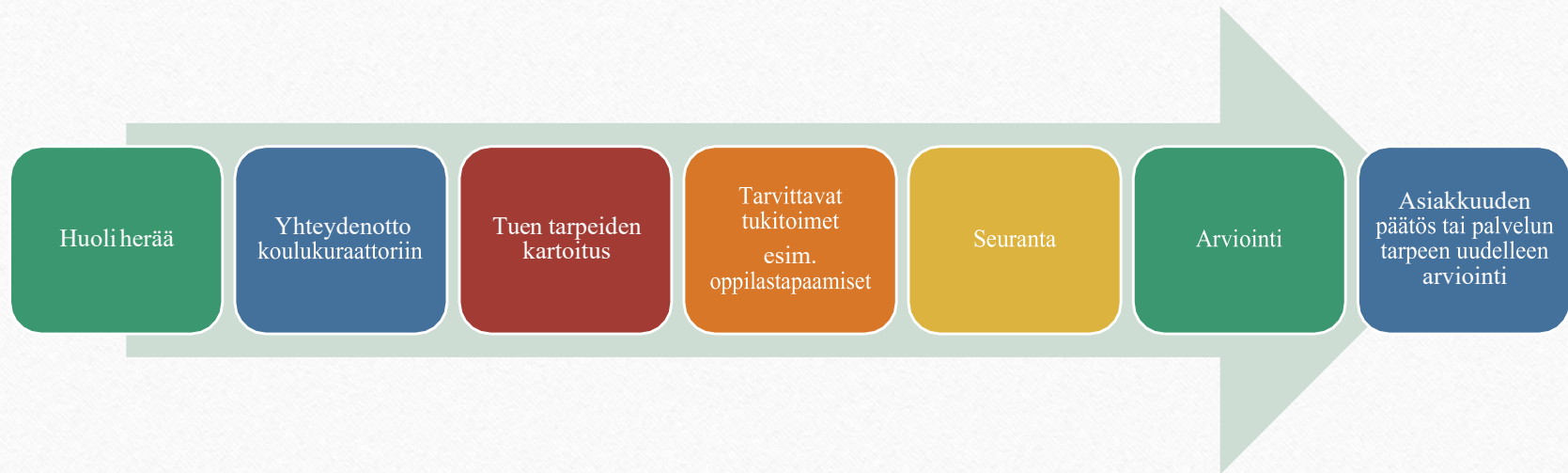
- **Oppilaalla on lakisääteinen oikeus** saada koulukuraattoripalveluita viimeistään seitsemän työpäivän kuluessa yhteydenotosta, **kiireellisissä tapauksissa jo samana taiseuraavana työpäivänä**
- Opettajilla sekä koulunhenkilökunnalla on velvollisuus ohjata oppilaalle koulun opiskeluhuollonpalveluita, mikäli oppilaan tilanne niin arvioidaan. Kiireellisyyden arviojana toimii koulukuraattori.
- **Oppilaalla on oikeus** käyttää koulukuraattoripalveluita, ilman huoltajien lupaa. Koulukuraattoria sitoo **vaitiolovelvollisuus** ja työ on luonteeltaan suhdeperusteista.

Miten koulukuraattorille pääsee?

- Koulukuraattorille voi hakeutua oppilas itse, opettajan, vanhemman tai muun yhteistyötahon toimesta
- Koulukuraattorin juttusille voi hakeutua pienestäkin murheesta tai tarpeesta (esim. haasteet tunne-elämässä, kaverisuhteissa, kotona tai harrastuksissa, tarve jutella aikuisen kanssa mielen päällä olevista asioista)

Asiakasprosessin kuvaus:

Työkaluja: Systeminen malli

- Systemisen mallin keskeisiä elementtejä ovat suhdeperusteisuus sekä kunnioittava, ratkaisukeskeinen vuorovaikutus asiakkaan kanssa. Tarkoituksena on hyvän luottamussuhteen rakentuminen ammattilaisen ja asiakkaan välille.

Työkaluja: Systeminen malli

- Sinulla ei tarvitse olla valmiita ratkaisuja asiakkaan haasteisiin, vaan ole kiinnostunut ja ihmettele asiakkaan tilannetta yhdessä hänen kanssaan.
- Keskity hyvään!
- Tue asiakkaan voimavaroja!

Työkaluja: Dialogisuus

- Dialogisuus on tasavertaisuutta ja yhteistä uteliaisuutta ongelman ratkaisua kohtaan. Dialogisuus vie keskustelua ja kohtaamista pois perinteisestä asiantuntija-asiakas roolituksesta.
- Dialoginen työote asiakastyössä voi näkyä esimerkiksi asiakkaan kunnioittavana kohtamisena, pyrkimyksenä ymmärryksen rakentamiseen, välittämisenä tai myötätuntona asiakasta kohtaan. Sen avulla molemmat keskustelun osapuolet voivat oppia jotain uutta käsillä olevasta aiheesta.
- **Huolen puheeksiotto:** <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/kehittyvat-kaytannot/dialogiset-toimintavat/dialoginen-huolen-puheeksi-ottaminen>

Toiminnalliset menetelmät

Asiakastapaamisten toiminnallisia menetelmiä ovat esimerkiksi:

- Tunnekortit ja muut toiminnalliset kortit
- Erilaiset tehtävät
- Pelit
- Draama
- Piirtäminen, maalaaminen, värittäminen
- Motivoiva haastattelu

Lastensuojeluilmoituksen tekeminen:

- Jokaisella sosiaalialan ammattilaisella on velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus, mikäli saavat tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai lapsen oma käyttäytyminen edellyttää mahdollista lastensuojelun tarpeen selvittämistä (Lastensuojelulaki 25 § (12.2.2010/88)). (THL)
- **Sähköisen lastensuojeluilmoituksen voit tehdä osoitteessa:**
<https://www.hyvaep.fi/palvelu/lastensuojeluilmoitus-ja-sosiaalihuoltolain-mukainen-yhteydenotto/>

Tärkeitä yhteistyötahoja:

Selvitä nämä yhteystiedot

- Rehtori/koulun johtaja
- Erityisopettajat
- Kouluterveydenhoitajat
- Koulupsykologit
- Koululääkärit
- Psykiatrinen sairaanhoitaja, merkkari/psyykkari
- Nepsy-valmentaja/muu erityistyöntekijä
- Vanhemmat/huoltajat
- Sosiaalipäivystys
- Lastensuojelu
- Perhetyö
- Nuorisotoimi
- Poliisi
- Lasten-/nuorisopsykiatrian poliklinikka

Kuraattorin työtä ohjaavat lait (Finlex):

- **Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki :**
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20131287>
- **Perusopetuslaki:**
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/1998062>
8
- **Sosiaalihuoltolaki:**
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/2014130>
1
- **Lastensuojelulaki:**
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/2007041>
7
- **Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta:**
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2000/2000081>
2

Asiakastyön kirjaaminen

- Asiakastapaamiset on kirjattava asianmukaisesti ja lain edellyttämällä tavalla tallennettava
- Kirjaamisesta tarkempi ohjeistus löytyy hyvinvointialueen intrasta

Materiaalia kuraattorin työhön:

- Materiaalia psyykkisiin haasteisiin:
<https://mieli.fi/>, Mielenterveystalo.fi
- Suosituksia ja oppaita opiskeluhooltoon:
<https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/sote-palvelut/opiskeluhoolto/opiskeluhoollon-suositukset-ja-oppaat>
 - Nuortennetti:
<https://www.nuortennetti.fi/>
- Mannerheimin lastensuojeluliitto:
<https://www.mll.fi/>
- Materiaalia, tehtäviä ja kuvia:
<https://papunet.net/>

LÄHTEET:

- Gråsten-Salonen, H. & Mehtiö, M. 2017. Sosiaalityön käsikirja. Helsinki. Tietosanoma oy.
- Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue. 2023. Palvelut/Perheidenpalvelut/Opiskeluhoito. Saatavissa: <https://www.hyvaep.fi/palvelu/opiskeluhoito/>
- Lastensuojelulaki 13.4.2007/417. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>
- Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki. 16.12.2021/1146. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20131287#>
- Ristimäki, T. 2018. Koulukuraattori on sosiaalian ammattilainen. Talentia verkkojulkaisu. Saatavissa: Koulukuraattori on sosiaalian ammattilainen | Talentia
- THL, 2021. Opiskeluhoitoryhmä. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/sote-palvelut/opiskeluhoito/yhteisollinen-opiskeluhoito/opiskeluhoitoryhma>
- THL, 2023, Kunnioittava kohtaaminen ja vuorovaikutusosaaminen. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/alkoholi-tupakka-ja-riippuvuudet/ehkaiseva-paihdeyto/puheeksiotto-ja-mini-interventio/kunnioittava-kohtaaminen-ja-vuorovaikutusosaaminen>
- THL, 2023. Systeminen toimintamalli lastensuojelussa. Saatavissa: https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/kehittyvat-kaytannot/systeminen-toimintamalli-lastensuojelussa#Mit%C3%A4_systemisyys_on
- Wallin, A. 2011. Sosiaalityö koulussa: avaimia hyvinvointiin. Helsinki. Tietosanoma oy.